

583/i

Narodno gledališče v Ljubljani

Drama

Arhiv

Lessing-Kalan:

EMILIA GALOTTI

Omara:

Štev.: 583/i

Režiser

Gotthold Ephraim Lessing:

Emilia Galotti

Emilia Galotti, Kraljica v starosti

Klavir EMILIA GALOTTI

Nettore Gaudenzi, kosa gaudenzi

Marina Tragedija v petih dejanjih.

Kraljica Galotti, kraljica svetnikov

Prevedel Filip Kalan.

Graf Appiani

Gräfin Orsina

Gräfin Orsina in nekaj slug

sluga

... (Leta do nastopa in priznanja) ...
 ... (na delovno mesto, polno priznanje) ...
 ... (na delovno mesto, polno priznanje) ...
 ... (na delovno mesto, polno priznanje) ...

O s e b e :

- Emilia Galotti
- Odoardo } Galotti, Emilijini starši
- Klaudia }
- Hettore Gonzaga, knez guastallški
- Marinelli, knezov komornik
- Kamillo Nota, eden izmed knezovih svetnikov
- Conti, slikar
- Grof Appiani
- Grofica Orsina
- Angelo in nekaj slug
- Pirro, sluga

Gotthold Ephraim Lessing

EMILIA GALOTTI

Tragedija v petih dejanjih.

Prevodil Filip Kalin.

P R V O D E J A N J E

Prizorišče: Knezov kabinet.

1. prizor

Knez (za delovno mizo, polno pisem in papirjev, ki jih pregleduje): Tožbe, same tožbe! Prošnje, same prošnje! - Žalostni opravki, pa še zavidajo nam! - Če bi lahko pomagali vsem: potlej bi nam lahko zavidali. - Emilia? (Odpira eno izmed prošenj ter gleda za podpisom.) Neka Emilia? - Toda Emilia Bruneschi - ne Galotti! - Kaj neki hoče ta Emilia Bruneschi? (Bere.) Veliko zahteva, zelo veliko. - Toda ime ji je Emilia. Uslišano! (Podpiše in pozvoni, nakar vstopi sluga.) Gotovo še ni nobenega izmed svetnikov v prednji sobi?

Sluga: Ne. Tu pa je pismo grofice Orsine.

Knez: Orsine? Tje ga položi. (Sluga odide.) Draga grofica! (Trpko ko jemlje pismo v roke.) Kot da je že prebrano! (In ga spet odloži.) - Mislil sem si, da jo ljubim! Kaj si vse ne misliš! Nemara sem jo res ljubil. Toda - bilo je!

Sluga (ki spet vstopi): Slikar Conti prosi za milost - -

Knez: Conti? Prav; naj vstopi. - To me bo spravilo na druge misli. - (Vstane.)

2. prizor

Conti, knez.

Knez: Dobro jutro, Conti. Kako živite? Kaj pa umetnost?

Conti: Knez, umetnost hodi za kruhom.

Knez: Tega ji ni treba, tega naj ne dela - v moji deželici gotovo ne. - Pa vendar ne prihajate praznih rok, Conti?

Conti: Prinašam sliko, ki ste jo naročili, milostni gospod.

Knez: Katera pa? - Komaj da se spominjam -

Conti: Grofica Orsina.

Knez: Res! - Le da je od tega naročila že kaj dolgo.

Conti: Naše lepe dame se ne dajo slikati sleherni dan.

Knez: Kje je podoba?

Conti: V prednji sobi; ponjo grem.

3. prizor

Knez: Njena podoba! Ko sem njo ljubil, sem bil vedno tako lahak, tako vesel, tako razposajen. - Zdaj sem pa ves drugačen. - Toda ne, ne, ne: tako sem boljši.

4. prizor.

Knez, Conti.

Conti: (s slikama, katerih eno nasloni obrnjeno ob stol.) (Ko predstavlja sliko) - Prosim, knez, da uvažujete meje naše umetnosti. Veliko dražesti v lepoti leži docela izven teh meja. - Sem stopite! -

Knez (po kratkem motrenju): Izvrstno, Conti, - prav izvrstno! - Toda laskavo, Conti, laskavo, kar se da!

Conti: Original ni bil teh misli.

Knez: Kaj pa je rekel original?

Conti: "Zadovoljna sem", je rekla grofica, "če nisem grša".

Knez: Grša? - O, pravi original!

Conti: Dejala je to z izrazom, ki mu na tej njeni podobi seveda ni niti sledu.

Knez: Saj to sem si mislil! Saj to je tisto, kar se mi zdi tako neskončno laskavo. - Poznam ga, tisti ošabni, zasmehljivi izrazi!

Conti (nekoliko zlovoljen): O, knez - mi slikarji se zanašamo na to, da izvršena slika ljubitelja ogreje s tisto toplino, kakor jo je naročil. Mi slikamo z ljubečimi očmi: in le ljubeče oči naj bi nas sodile.

Knez: Prav, Conti, - čemu niste prišli prej? - Kar odložite. - Kaj pa druga slika?

Conti (ko jo jemlje in jo še zmerom drži obrnjeno v roki): Tudi ženska podoba.

Knez: Potem je skoraj rajši ne bi videl. Zakaj temu idealu (s prstom na čelu) - ali še bolje: temu (s prstom na srcu) bi prav gotovo ne bila kos. - Želel bi, Conti, da bi občudoval vašo umetnost ob kaki drugi zamisli.

Conti: Res, da je še katera umetnost vredna večjega občudovanja, gotovo pa ga ni predmeta, ki bi ga bil bolj vreden kakor ta.

Knez: Potem pa stavim, Conti, da je to družica vas samega. - (Ko slikar podobo obrne.) Kaj vidim? Vaše delo, Conti? Ali stvor moje domišljije? - Emilia Galotti!

Conti: Kako, knez? Kaj poznate tega angela?

Knez (se skuša zbrati, ne da bi odvrnil pogleda od slike): Tako na pol! - Toliko, da jo spet prepoznam. - Nekaj tednov tega, kar sem jo srečal z materjo pri neki zabavi. - Potlej sem jo srečaval le po svetih krajih, - kjer se tako ogledovanje ne spodobi. - Tudi očeta poznam. Ta mi pa ni prijatelj. On je bil tisti, ki je najbolj nasprotoval mojih zahtevam do Sabionette. - Stara sablja, rezek in ponosen, sicer pa poštenj

Conti: Oče! Tu pa imava njegovo hčer. -

Knez: Pri bogu! Kakor iz zrcala ukradena! (Še zmerom s pogledom na sliko.) O, saj veste, Conti, da umetnika najbolj pohvalimo s tem, da ob njegovem delu pozabimo na hvalo.

Conti: Vendar me to delo še ni povsem zadovoljilo. - Hkratu pa sem spet hudo nezadovoljen s to svojo nezadovoljnostjo. - Kaj, ko pa ne slikamo naravnost z očmi! Kaj vse se ne izgubi na dolgi poti od oči do roke, od roke do čopiča! - Mar mislite, knez, da Rafael ne bi bil slikarski genij, tudi če bi se na nesrečo rodil brez rok? Kaj mislite, knez?

Knez: (ki kar tako pogleda stran od slike): Kaj pravite, Conti? Kaj ste hoteli vedeti?

Conti: O, nič, nič! - Beseda tja v en dan! Vsa duša, vidim, vam je bila v očeh! Rad imam take duše in take oči! Ta kopija -

Knez: (ki se naglo obrne k njemu): Nu, Conti, pa vendar še ni oddana?

Conti: Vaša je, knez, če ugaja vašemu okusu.

Knez: Okus! - (Smehljaje se.) Ta vaš študij ženske lepote, Conti, si prisvojim še jaz! - Tisto sliko tam pa le vzemite spet s seboj, - da naročite zanjo okvir.

Conti: Prav!

Knez: Tako lepega, tako bogatega, kot ga le zmore rezbar. V galeriji naj bo razstavljena. - Ta pa ostane tukaj. S študijo ni takih ozirov: človek je ne obeša na steno, rajši jo ima kar pri roki. - Hvaležen sem vam, Conti, zelo hvaležen. -

In kot rečeno: v moji deželi naj umetnost ne hodi za kruhom, - dokler ga imam še jaz. - Pošljite, Conti, k mojemu zakladniku, dajte si plačati na račun obeh podob - kar hočete. Kolikor hočete, Conti.

Conti: Pa ne da bi se moral bati, knez, da hočete poplačati še nekaj drugega, ne le umetnost.

Knez: Glej ga, umetnika, kako je ljubosumen! Nikakor ne! - Slišite, Conti, kolikor hočete. (Conti odide.)

5. prizor.

Knez: Kolikor hoče! - (Proti sliki.) Tebe imam za vsako ceno še preveč poceni. - Ah, lepa umetnina, si zares moja? - Kdor bi še tebe imel, še lepši stvor narave! - Te oči, vse dražestne in skromne! Te ustnice! Če spregovore! Če se nasmehnejo! Te ustnice! - Nekdo prihaja! - Nikomur te ne privoščim. (Obrne sliko proti steni.)

6. prizor.

Marinelli, knez.

Marinelli: Oprostite, milostni gospod. - Nisem se nadejal tako zgodnjega ukaza.

Knez: Zamikalo me je, da bi se peljal na sprehod. Jutro je bilo prekrasno. - Zdaj pa je že prešlo in mene ne mika več. - (Po kratkem premoru.) Kakšne novice imate, Marinelli?

Marinelli: Nič takega. - Grofica Orsina se je včeraj vrnila.

Knez: Tu je že njen jutranji pozdrav (pokaže na pismo)! Nič nisem radoveden. - Ste govorili z njo?

Marinelli: Kaj nisem na žalost njen zaupnik? - Toda včeraj me je zares čudno genila. O svoji zadevi z vami sploh ni hotela govoriti. Trudila se je, da bi bila vsa mirna in hladna. Toda sredi prav nebrižnega razgovora ji je ušla besedica, namig na tisto drugo, kar je izdalo njeno srčno muko. Židane volje je govorila same otožne stvari in hudo žalostna spet same nore burke. Zatekla se je h knjigam in bojim se, da je ne ugonobe.

Knez: Kakor so njeni ubogi pameti zadale že prvi udarec. - Toda dovolj o nji. O čem drugem! Kaj se res nič ne dogaja v mestu? -

Marinelli: Toliko kot nič. - Zakaj to, da se bo danes sklenila zveza grofa Appianija - to ni veliko več kot nič.

Knez: Grofa Appianija? Pa s kom?

Marinelli: Stvar so držali v hudi tajnosti. Saj se ni bilo kaj ponašati z njo. - Na smeh vam pojde, knez. - Tako je pač z zanešenjaki! Ljubezen jim jo zmerom najbolj zagode. Dekle brez premoženja in stanu ga je umelo zmrežiti - s svojo prijazno spako ali pa z bliščem čednosti in čustva in duha - ali s čim?

Knez: Če se kdo brez ozira lahko prepušča vtisom lepote in nedolžnosti - mislim, da bi mu rajši zavidal, ne pa se mu smejal. - Kako je srečnici ime? - Zakaj vpričo vsega je Appiani - dobro vem, da vam, Marinelli, ni prav všeč, kakor vi niste njemu - vpričo vsega je vendar zelo dostojen mož, mlad mož, lep mož, bogat mož, mož časti. Želim si, da bi si ga pridobil zase. Mislil bom še na to.

Marinelli: Če ni prepózno. - Slišal sem, da mu ni nič do tega, da bi na dvoru iskal sreče. S svojo družico namerava v doline piemontske: - na lov na divje koze in na svizce. - Kaj pa naj boljšega stori? Tu je svoj delež zaigral s to zvezo,

ki jo sklepa. Dostop v dobro družbo mu je odslej zaprt -

Knez: Ta vaša dobra družba! - koder vladajo omika, mōra, dōlgčas in pa neredkokdaj še revščina. - Toda imenujte mi vendar njo, ki ji prinaša tako veliko žrtev.

Marinelli: Neka Emilia Galotti.

Knez: Kako, Marinelli? Neka -

Marinelli: Emilia Galotti.

Knez: Emilia Galotti? - Nikdar in nikoli.

Marinelli: Prav zagotovo, milostni gospod.

Knez: Ne, pravim, ni res, saj ni mogoče. - Zmotili ste se pri imenu. - Galottijev rod je velik. - Galottijeva je lahko: toda ne Emilia Galotti, ne Emilia!

Marinelli: Emilia - Emilia Galotti!

Knez: Potem je še katera, ki ima ti dve imeni. - Saj ste dejali, neka Emilia Galotti - neka. O pravi bi lahko le norec tako govoril -

Marinelli: Razvnemate se, milostni gospod. - Kaj mar poznate to Emilio?

Knez: Jaz vprašujem, Marinelli, ne vi! - Emilia Galotti? Hči polkovnika Galottija pri Sabionetti?

Marinelli: Prav ta.

Knez: Ki biva tukaj v Guastalli s svojo materjo?

Marinelli: Prav ta.

Knez: Nedaleč od cerkve Vseh svetnikov?

Marinelli: Prav ta.

Knez: Skratka - (skoči do slike in jo da Marinelliju v roko) tukaj! - Ta? Ta Emilia Galotti? - Reci tvoj prokleti "prav ta" še enkrat in mi porini bodež v srce!

Marinelli: Prav ta.

Knez: Rabelj! - Ta? - Ta Emilia Galotti bo danes - -

Marinelli: Grofica Appiani! - (Tu knez spet iztrga Marinelliju sliko iz rok in jo vrže stran.) Poroka se bo vršila v samotni na očetovem posestvu pri Sabionetti. Na poldan se odpeljejo tje mati in hči, grof in nemara nekaj prijateljev.

Knez (ki se poln obupa vrže na stol): Pótlej sem izgubljen! - Pótlej mi ni živeti!

Marinelli: Kaj vam pa je, milostni gospod?

Knez (plane proti njemu): Izdajalec! - Kaj mi je? - To je: ljubim jo, obožujem jo. Da veste! Saj ste že davno vedeli! O, knez nima prijatelja! Ne more imeti prijate-

ljal! - da ste mi do tega trenutka tako zahrbtno, tako lokavo zamolčali nevarnost, ki je pretila moji ljubezni: če vam to kdaj odpustim - potem naj mi ne bo odpuščen niti en sam moj greh!

Marinelli: Saj skoraj ne najdem besedi, knez - čeprav bi dopustili - da vam izjavim svoje začudenje. - Emilio Galotti ljubite? - Prisega za prisego: če sem o tej ljubezni vedel le tróhico, če sem le tróhico zaslutil: pótlej naj zame ne ve ne angel ne svetnik!

Knez: Potem mi odpustite, Marinelli, - (se mu vrže v naročje) in žal naj vam bo zame.

Marinelli: Vidite, knez? Spoznavate sad svojega molka? - "Knez nima prijatelja! Ne more imeti prijatelja!" - In vzrok, da je tako? - Ker ga ne mara. - Danes nas počasti s svojim zaupanjem, nam sporoči vse svoje tajne želje, odpre vso svojo dušo: jutri smo spet tako tuji, ko da nismo spregovorili niti besedice.

Knez: Ah, Marinelli, kako naj bi vam bil zaupal, kar sem si sam komaj priznal?

Marinelli: Še manj pa povzročiteljici vaših muk?

Knez: Njej? - Zaman vse moje prizadevanje, da bi še enkrat govoril z njo. -

Marinelli: In prvikrat -

Knez: Govoril sem z njo. - O, saj sem že ves iz uma! Kaj naj vam še povem? Rešite me, če morete, potem vprašujte.

Marinelli: Rešiti? Kaj se pa da rešiti? - Kar niste utegnili, milostni gospod, priznati Emiliji Galotti, to zdaj priznajte grofici Appianijevi. Blago, ki ga iz prve roke ni móči dobiti, kupujemo iz druge - in tako blago iz druge roke nemalokdaj dokaj cenejše.

Knez: Resnejše, Marinelli, resnejše, ali -

Marinelli: Seve, pa tudi dokaj slabše - -

Knez: Nesramni ste!

Marinelli: Vrh tega pa bi grof s tem blagom rad iz dežele. - Izmisliti si morava kaj drugega. -

Knez: Kaj? - Ljubi, predragi Marinelli, mislite namesto mene. Ka bi storili vi, da ste na mojem mestu?

Marinelli: Predvsem bi smatral malenkost za malenkost - in dejal bi si, da nisem zaman tisti, ki sem - gospod!

Knez: Ne laskajte mi z oblastjo, ki ji ne vidim rabe. - Danes, pravite, že danes?

Marinelli: Šele danes - naj bi se zgodilo. Le o preteklih stvareh

Kamillo: Ne kakor hočem jaz, milostni gospod.

Knez: Še kaj? Kaj za podpis.

Kamillo: Neko smrtno obsodbo bi bilo treba podpisati.

Knez: Prav rad. - Kar dajate, brž!

Kamillo (se zdrzne in kneza strme pogleda): Smrtno obsodbo - sem rekel.

Knez: Saj slišim. - Lahko bi že bilo storjeno. Mudi se mi.

Kamillo (pogleda po svojih spisih): Vse kaže, da je nisem vzel s seboj! - Oprostite, milostni gospod. - Lahko se odloži na jutri.

Knez: Tudi prav! - Le kar pospravite: proč moram - jutri, Rota, kaj več! (Odide.)

Kamillo (zmaje z glavo, ko jemlje papirje in odhaja.): Prav rad? - Smrtno obsodbo: prav rad? - Ta trenutek mu je ne bi dal podpisati, pa če bi šlo za samega morilca mojega sina. - Prav rad! Prav rad! V srce mi reže ta strahotni "prav rad".

Z a s t o r .

... (The rest of the page contains faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.)

ni kaj svetovati. - (Po kratkem prevdanku.) Mi hočete pustiti proste roke, knez? Boste vse odobrili, kar prosim?

Knez: Vse, Marinelli, vse, kar odvrne to nakano.

Marinelli: Potem ne trativa časa. - Toda ne ostajajte v mestu. Peljite se pri priči na vaš gradič v Dosalo. Pot v Sabiona netto vodi tod mimo. Če mi ne uspe, da grofa takoj odstranim; potlej mislim -- Ne, ne, zdi se mi, da pojde zagotovo v to past. Saj hočete, knez, poslati poslanca v Maso zavoljo vaše poroke? Poverite grofa s tem poslanstvom, toda s pogojem, da gré še danes na pot. - Razumete?

Knez: - Izvrstno! - Pošljite ga v Dosalo k meni. Pojdite, hitite. (Marinelli odide.)

7. prizor

Knez: Takoj! Takoj! - Kje je ostala? - (Se ozira za sliko.) Na tleh? To je bilo preveč! (Jo dvigne.) Toda ogledovati? Ogledovati te zaenkrat več ne maram. - (Jo odstavi.) - Koprnel, vzdihoval sem že dovolj - toda nič nisem storil! - In če je vse izgubljeno? Če Marinelli nič ne opravi? - Čemu naj se zanašam samo nanj? Na misel mi prihaja - to uro (pogleda na uro), prav to uro zahaja verno dekle sleherne jutro k maši pri dominikancih. - Kaj, ko bi tam skušal govoriti z njo? - Toda danes, danes na njen poročni dan, - danes ji bodo drugačne reči pri srcu, ne pa maša. - Sicer pa, kdo ve? - To je le kratka pot. - (Pozvoni in ko naglo pobere nekaj papirjev na mizi, vstopi sluga.) Pokličí voz! - Še ni nobenega izmed svétnikov?

Sluga: Kamillo Rota.

Knez: Naj vstopi. (Sluga odide.)

8. prizor

Kamillo Rota (s pisanji v rokah), knez.

Knez: Pridite, Rota, pridite. - Tu je, kar sem odprl davi. Prav malo tolažilnega. Le kar vzemite.

Kamillo Rota: Prav, milostni gospod.

Knez: Tu je še prošnja neke Emilie Galot... Bruneschi, hočem reči. - Svoj pristanek sem že pripisal. Vendar - stvar ni malenkost. - Odložite rešitev. - Ali pa ne odlagajte: kakor hočete.

DRUGO DEJANJE

Prizorišče: Dvorana v hiši Galottijevih.

1. prizor.

Klaudia Galotti, Pirro.

Klaudia (ko stopi na sceno, Pirru, ki vstopa z druge strani:)

Kdo je prijezdil na dvorišče?

Pirro: Naš gospod, milostna gospa.

Klaudia: Moj soprog? Mar je mogoče?

Pirro: Tik za menoj prihaja.

Klaudia: Tako nenadno? - (Mu pohiti naproti.) Ah, predragi!

2. prizor.

Odoardo Galotti in prejšnja.

Odoardo: Dobro jutro, draga! - Kajne, da sem te presenetil?

Klaudia: In kar se da prijetno! - Samo da je zares le presenečenje.

Odoardo: Nič drugega! Kar bodi brez skrbi. - Sreča današnjega dne ma je zbudila navsezgodaj; jutro je bilo prekrasno; pot tako kratka; nadejal sem se vas tu vse pri opravkih. - Kako lahko kaj pozabijo, sem se domislil. - Skratka: prišel sem, da pogledam in se spet precej vrnem. - Kje je Emilia? Nedvomno se ukvarja z lepotičenjem?

Klaudia: Svoje duše! - Pri maši je. - "Danes si moram bolj kakor katerikoli dan izprositi milosti od zgoraj", je dejala, pustila vse, vzela svoj pajčolan in odhitela -

Odoardo: Docela sama?

Klaudia: Teh nekaj korakov - -

Odoardo: En sam zadošča za prestopek! -

Klaudia: Ne jezite se, dragi, in vstopite - da si oddahnete za trenutek, in da se okrepčate, če vam je prav.

Odoardo: Kakor misliš, Klaudia. - Vendar pa sama ne bi smela iti.

Klaudia: In vi, Pirro, ostanite tu v prednji sobi, da odslovite danes vse obiske.

3. prizor.

Pirro in kmalu nato Angelo.

Pirro: Ki se najavijo samo iz radovednosti. - Kaj vse so me že izpraševali zadnjo uro! - Kdo pa prihaja tod?

Angelo (še napol za sceno, v kratkem plašču, ki si ga je potegnil čez obraz, klobuk na čelu): Pirro! - Pirro!

Pirro: Znanec? - (Ko Angelo docela vstopi in razgrne plašč): Nebe-
sa! Angelo? - Ti?Angelo: Kot vidiš. - Dovolj sem oprezoval okrog hiše, da bi s teboj
govoril. - Samo besedo! -Pirro: Pa si spet upaš na dan? - Po tvojem žadnjem umoru so te po-
stavili izven zakona, na tvojo glavo so razpisali nagrado -

Angelo: Ki si je ti pa ne bi rad prislužil? -

Pirro: Kaj hočeš? Prosim te, ne spravljaš me v nesrečo.

Angelo: Nemara s tem? (Mu pokaže mošnjo z denarjem.) - Vzemi! Tvoja
je!

Pirro: Moja?

Angelo: Kaj si pozabil? Nemec, tvoj prejšnji gospodar - -

Pirro: Molči o tem!

Angelo: Ki si ga na poti v Pizo peljal v past -

Pirro: Če naju kdo sliši!

Angelo: Je bil tako dober, da nam je zapustil dragocen prstan. - Ne
veš? - Bil je preveč dragocen ta prstan, da bi ga lahko pre-
cej brez suma vnovčili. Naposled mi je uspelo. Sto pistol
sem dobil zanj in to je tvoj delež. Vzemi!

Pirro: Ničesar ne maram - vse obdrži.

Angelo: Prav! - Če ti je vseeno, po čem nosiš svojo glavo naprodaj -
(Kakor da hoče mošnjo spet spraviti.)Pirro: Kar daj! (Jo vzame.) - Pa zdaj? Kajti, da si me obiskal samo
zastran tega - -Angelo: Se ti ne zdi dovolj verjetno? - Lopov! Kaj si misliš o nas?
- Da bi kateremu zatajili njegov zaslužek? Taka je morda na-
vada pri tako imenovanih poštenjakih: pri nas pa ni. - Po-
zdravljen! - (Kakor da hoče iti, pa se spet obrne.) Eno še
moram vprašati. - Saj stari Galotti je prijezdil kar takele
sam v mesto. Kaj pa hoče?Pirro: Nič noče: na sprehod je odhajal. Njegova hči se bo drevi na
posestvu poročila z grofom Appianijem. Ne more dočakati -

Angelo: Pa kmalu spet odjezdi?

Pirro: Tako kmalu, da te bo tukaj srečal, če se boš še mudil. - Pa
ne, da kuješ kak naklep? Pazi se! To je možak -Angelo: Ga ne poznam? Nisem služil pri njem? - Kdaj se pa mladi pe-
ljejo?

Pirro: Na poldan.

Angelo: Z velikim spremstvom?

Pirro: Z enim samim vozom: mati, hči in grof. Nekaj prijateljev
pride iz Sabionette za priče.

Angelo: In sluge?
 Pirro: Samo dva razen mene, ki naj jaham spređaj.
 Angelo: To je dobro; - še eno: čigava je kočija? Vaša ali grofova?
 Pirro: Grofova.
 Angelo: Slabo! Potlej je spređaj še jezdec mimo zastavnega voznika. Vendar!
 Pirro: Čudim se. Kaj hočeš? - To malo nakita, ki ga utegne imeti nevesta, se ne izplača -
 Angelo: Pač pa nevesta sama.
 Pirro: In tudi tega zločina naj bom skriv?
 Angelo: Ti jahaš spređaj. Jahaš, kar jahaš! In ne oziraj se na nič!
 Pirro: Nikdar!
 Angelo: Kako? Pa ne, da se loviš za čisto vest! - Fant! Mislím, da me poznaš. - Če kakšno zineš! Če se pokaže ena sama okolnost drugačna, kakor si jo povedal! -
 Pirro: Toda, Angelo, za božjo voljo!
 Angelo: Stori, česar ne moreš pustiti! (Odide.)
 Pirro: Ha! Če te ujame zlođej za en sam las, si že njegov na veke! Jaz nesrečnež!

4. prizor.

Odoardo in Klaudia Galotti, Pirro.

Odoardo: Predolgo se mi mudi -
 Klaudia: Trenutek še, Odoardo! Bolelo bi jo, če bi te tako zgrešila.
 Odoardo: Oglasiti se moram še pri grofu.
 Klaudia: Srce se mi trga! - Tako docela naj jo izgubiva, to edino ljubljeno hčer?
 Odoardo: Kaj praviš: izgubiva? Če veva, da bo v rokah ljubezni? Ne zamenjaj svojega veselja z njo, z njeno srečo. Moj stari sum obnavljaš: da sta te svetni hrup in razvedrilo, bližina dvora gnali bolj kakor pa potreba, dati naši hčeri spodobno vzgojo, da sta ostali tukaj v mestu - daleč od noža in od očeta, ki vaju srčno ljubi.
 Klaudia: Kako nepravilčno, Odoardo! - Tu, samo tu je ljubezen lahko združila to, kar je bilo ustvarjeno za skupnost. Samo tu je grof lahko našel Emilio in našel jo je.
 Odoardo: Priznam. Toda, dobra Klaudia, si mar imela zato prav, ker je vse prav poteklo! Dobro, da se je s to mestno vzgojo tako lepo končalo! Nikar ne misliva, da sva bila modra, ko sva imela samo srečo! Dobro, da je tako poteklo! - Sedaj sta se našla, kista bila namenjena drug drugemu: pusti ju,

naj gresta, kamor ju kličeta mir in nedolžnost. - Kaj naj grof tu počne? Naj se priklanja, naj laska, naj klečeplazi, naj skuša tekrovati z Marinelliji? Da si naposled najde srečo, ki mu ni potrebna? Da bo naposled deležen časti, ki zanj ni čast. - - Pirro!

Pirro: Tu sem.
 Odoardo: Stopi in pelji mojega konja pred grofovo hišo. (Pirro odide.) Čemu bi grof tukaj služil, ko tam lahko sam ukazuje? - Pri tem pa ne pomisliš, Klaudia, da se z najino hčerjo pri knezu povsem zameri. Knez me sovraži -
 Klaudia: Nemara manj, kakor te skrbi.
 Odoardo: Skrbi! To me pa res skrbi!
 Klaudia: Kaj sem ti že povedala, da je knez videl najino hčer?
 Odoardo: Knez? Kje pa?
 Klaudia: Ob zadnji večerni zabavi pri kancelarju Grimaldiju, ki jo je počastil s svojo navzočnostjo. Bil je z njo zelo milosten - -
 Odoardo: Zelo milosten?
 Klaudia: Zelo se je zabaval z njo - -
 Odoardo: Zabaval z njo?
 Klaudia: Kazalo je, da sta ga očarali njena vedrost in njen dovtip -
 Odoardo: Očarali? -
 Klaudia: Govoril je o njeni lepoti z veliko hvalo - -
 Odoardo: Z veliko hvalo? In vse to mi pripoveduješ vsa vzhičena? O Klaudia, nečimrna, nespametna mati!
 Klaudia: Kako?
 Odoardo: Že prav, že prav! Tudi to se je dobro izteklo. - Ha, če pomislim! - Prav to je mesto, kamor me smrtno raniš. - Pohotnež, občudujoč in poželjiv. - Klaudia! Klaudia! Že sama misel me spravlja v bes. - To bi mi morala takoj sporočiti. - Toda danes ti ne maram reči nič neprijetnega. Vendar bi ti dejal kaj takega (jo prime za roko), če delj ostanem. - Zato me pusti! Pusti me! - Bož te obvaruj, Klaudia! - Pridita srečno za menoj!

5. prizor.

Klaudia: Kakšen mož! - O rezka čednost! - Če že zaslužiš to ime. - Vse se ji zdi sumljivo, vse kaznivo! - Kod pa tudi hodi Emilia? - Očetu je sovražnik: torej - torej, če gleda za hčerjo, naj bo to le zato, da ga oblati? -

Emilia in Klaudia Galotti.

Emilia: (plane na sceno vsa prepadena): Blagor mi! Blagor mi!
Zdaj sem na varnem. Kaj ni nemara še za menoj? (Ko razgrne pajčolan in zagleda svojo mater,) Ni, mati, ni? - ~~Ni~~
Ni, mati, ni? - Ni, zahvaljena nebesa!

Klaudia: Kaj ti je, hči? Kaj ti je?

Emilia: Nič, nič -

Klaudia: Pa gledaš tako besno naokrog? In vsa drhtiš?

Emilia: Kaj sem morala slišati! In kje, kje sem morala to slišati!

Klaudia: Mislila sem, da si v cerkvi -

Emilia: Prav tam! - Ah, mati! (Se ji vrže v naročje.)

Klaudia: Govori, hči! - Kaj slabega se ti je lahko zgodilo tam, na svetem kraju?

Emilia: Nikdar bi moja pobožnost naj ne bila bolj iskrena, bolj prisrčna kakor danes: nikdar ni bila manj taka, kakršna bi morala biti.

Klaudia: Ljudje smo, Emilia. Dar molitve nam ni zmerom dan. Nebesom je dobra volja do molitve tudi molitev.

Emilia: In volja do greha tudi greh.

Klaudia: Te volje moja Emilia ni imela. Zberi se! - Povej na kratko, kaj se ti je zgodilo.

Emilia: Pravkar sem pokleknila - delj od oltarja kakor po navadi - zakaj prišla sem prekasno. Pravkar se mi je dvignilo srce, ko tik za menoj nekaj sede. Tik za menoj! - Nisem se mogla premakniti ne naprej, ne vstran - kakor rada bi bila hotela, iz bojazni, da me pobožnost drugega ne bi motila v moji pobožnosti. - Toda ni dolgo, kar slišim prav blizu svojega ušesa - po globokem vzdihu - ne ime svetnice - ime - ime vaše hčere! - Svoje ime! - O, da mi ni sam grom branil poslušati kaj več! - Govorilo je o lepoti, o ljubezni - Tožilo je, da bo ta dan moje sreče za vselej odločil njegovo nesrečo. - Rotilo me je, - Vse to sem morala poslušati. Toda nisem se ozrla; tako, ko da ne slišim. - Kaj naj bi storila? - Prosila svojega dobrega angela, naj me udari z gluhostjo! - To sem prosila; to je bilo edino, kar sem lahko molila. - Naposled je bil čas, da se spet dvignem. Sveto opravilo je šlo h kraju. Trepetala sem. Trepetala, da zagledam tistega, ki si je dovolil to predrznost. In ko se obrnem, ko ga za-

gledam -

Klaudia: Koga, hči?

Emilia: Uganite, mati, uganite! - Mislila sem, da se pogreznem. -

Njega samega.

Klaudia: Koga samega?

Emilia: Kneza.

Klaudia: Kneza! - O blažena nestrpnost tvojega očeta, ki je bil pravkar tu in te ni maral počakati!

Emilia: Oče tukaj? - Pa me ni maral počakati?

Klaudia: Če bi mu v svoji zmedi dala slišati tudi to!

Emilia: Kaj, mati? - Kaj naj bi na meni našel kaznivega?

Klaudia: Nič! Prav tako kakor na meni ne. In vendar, vendar - ha, ti ne poznaš očeta! V svoji jezi bi zamenjal nedolžni pred-

met zločina z zločincem samim. V svojem besu bi se mu zazdelo, da sem jaz povzročila, česar nisem mogla niti zavre-

ti, niti zaslutiti. - Toda naprej, hči, naprej! Ko si spoznala kneza - upam, da si bila dovolj pri zavesti, da si mu z enim samim pogledom pokazala ves prezir, ki ga zasluži.

Emilia: Nisem bila, mati! Po tistem pogledu, ki sem ga z njim spoznala, nisem našla poguma, da bi usmerila vanj še drug pogled. Zbežala sem -

Klaudia: Knez za teboj -

Emilia: Česar nisem vedela, dokler v veži nisem začutila, da me nekaj prijema za roko. On! Vzdržala sem iz sramu: če bi se mu izvila, bi preveč opozorila mimoidoče. To je bil edini prevdarek, ki sem ga bila zmožna - ki se ga spominjam. Govoril je, jaz sem mu odgovarjala. Toda, kaj je govoril, kaj sem mu odgovarjala - če se tega domislil, vam vse povem, mati. Sedaj o vsem ne vem nič več. Čuti so se mi zmedli. - Zaman premišljam, kako sem šla od njega in iz veže. Šele na cesti ga slišim, kako hodi za menoj in slišim ga, kako stopa hkratu z menoj v hišo, kako hodi z menoj po stopnicah -

Klaudia: Ne, tako daleč se ni smel drzniti. - Bog! Bog! Če bi tvoj oče vedel! - Toda pomiri se, hči. Misli si, da se ti je vse to sanjalo. Danes za vselej uideš vsem nakanam.

Emilia: Toda mar ne, mati? Grof mora vedeti za to. Povedati mu moram.

Klaudia: Za vse na svetu ne! - Čemu? Ga hočeš za prazen nič vznemirjati? Če bi se tudi zdaj ne vznemiril: vedi, otrok, da strup, ki takoj ne vpliva, ni manj nevaren strup. Kar lju-

bimca ne gane, lahko gane soproga. Ljubimcu bi nemara laskalo, če izpodrine tako resnega tekmeča. Toda kadar ga res spodrine: ah, otrok - potlej se ljubimec neredko-kdaj izpremeni v docela drugačen stvor. Tvoja dobra zvezda naj te obvaruje take izkušnje!

Emilia: Toda če bi od koga drugega izvedel, da je knez danes govoril z menoj? - Mislil si, da bi mu rajši nič ne zamolčala.

Klaudia: Slabost! Zaljubljena slabost! - Nikar ne, hči! Nič mu ne reci! Nič!

Emilia: Prav, mati! - Ahah! (Globoko zajame sapo.) Saj mi je že odleglo. - Kakšna nes pametna in bojazljiva stvar sem! - Mar ne, mati? -

Klaudia: Tega ti, hči, nisem hotela reči, preden ti tega tvoja zdrava pamet sama ni povedala! - Knez je galanten. Ti si nabrižne govorice udvorljivosti še malo vajena. Pri nji se vljudna beseda spremeni v čustvo, laskavost v prisego, domislek v željo, želja v namero. Nič v tej govorici ne zveni kot vse: in vse je v nji prav toliko kot nič.

Emilia: O mati! - Jaz s svojo bojaznijo bi morala biti sama sebi docela smešna! - Brav gotovo naj nič ne izve moj dobri Appiani! Prav zlahka bi me imel bolj za nečimurno kakor za čednostno, - Pa ne, da že prihaja! To je njegova hoja.

7. prizor.

Grof Appiani, prejšnji.

Appiani (vstopi zamišljeno s povešenimi očmi in pride bliže, ne da bi ju zagledal, dokler mu Emilia ne plane naproti): Ah, predraga! - - Nisem se vas nadejal v prednji sobi.

Emilia: Želela bi si vas veselega, gospod grof, četudi se me niste nadejali. - Tako svečano? Tako resnobno? - Kaj današnji dan ni vreden radostnejšega čustva?

Appiani: Več je vreden kakor vse moje življenje. Nemara me dela prev ta blaženost tako resnobnega, ali kakor vi pravite, gospodična, tako svečanega. - (Ko zagleda mater.) Ah! Tudi vi tukaj, milostna gosps! - ki vas bom lahko kmalu počastil s pristrčnejšim nazivom!

Klaudia: Mi mi bo kar se da v ponos! - Kako srečna si, Emilia! - Zakaj oče ni hotel deliti najinega vzhičenja?

Appiani: Pravkar sem se iztrgal iz njegovih rok; - ali bolje: on iz mojih. - Kakšen mož, Emilia, vaš oče! Vzglede vse moške čednosti!

Emilia: Pa me ni hotel počakati!

Klaudia: Mislil je, da se ukvarjaš s svojim poročnim lepoticenjem, pa je slišal -

Appiani: Kar sem slišal jaz spet od njega z najnežnejšim občudovanjem. - Prav, Emilia! Verno ženo bom imel v vas, in tako, ki ni ponosna na svojo vernost.

Klaudia: Toda, otroka, eno početi, drugega pa ne pustiti! - Čas je; napravi se, Emilia!

Appiani: Kako, milostna gospa?

Klaudia: Pa ne, da bi jo hoteli tako, gospod grof, kakršna je, peljati pred oltar?

Appiani: Res, zdaj šele vidim. - Zekaj pa ne tako, kakršna je?

Emilia: Ne, dragi grof, ne tako, ne prav tako. Pa tudi ne veliko lepšo, ne prav veliko. - Huš, huš, pa sem nared! - Nič, prav nič okrasa zadnjega darila vaše razsipne velikodušnosti! Nič, prav nič takega, kar bi se ujemalo samo s takim okrasom! - Mrzila bi ta okras, če bi ne bil vaš. - Zakaj trikrat se mi je o njem sanjalo -

Klaudia: Pa? Nič ne vem o tem.

Emilia: Kakor da sem ga nosila in kakor da se je vsak dragulj nedoma izpremenil v biser. - Biseri, mati, biseri pa pomenijo solze.

Klaudia: Otrok! Pomen je še bolj sanjski kot same sanje. - Saj so ti bili biseri že od nekdanj bobj pri srcu kakor dragulji.

Emilia: Seveda, mati, seveda -

Appiani (zamišljeno in otožno): Pomenijo solze - pomenijo solze!

Emilia: Kako? >

Appiani: Sram naj bi me bilo.

Emilia: Povejte: kaj sem nosila, kakšna sem bila, ko sem vam prvič ugajala? - Se pomnite?

Appiani: Če pomnim? Nikdar vas v mislih ne vidim drugačne in vidim vas tako tudi tedaj, če vas ne vidim take.

Emilia: Torej obleko prav take barve, prav takega kroja.

Appiani: Izvrstná!

Emilia: In lasje -

Appiani: V njihovem lastnem blesku, v kodrih, ki jih je zakročila narava -

Emilia: In ne brez rože v njih! Prav! Prav! - Malo potrpite, pa stopim taka pred vas!

8. prizor.

Grof Appiani, Klaudia Galotti.

Appiani (ko gleda s potrtem izrazom za njo): Biseri pomenijo solze! - Malo potrpite! - Ko bi se minuta na kazalcu v nas ne raztezala v leta! -

Klaudia: Emilijino opazovanje, gospod grof, je bilo tako naglo kakor pravilno. Danes ste resnejši kakor po navadi. Samo korak pred smotrom svojih želj - pa ne, da se kesate, gospod grof, da je bil to smoter vaših želj?

Appiani: Ah, mati, tako sumničite svojega sina? - Toda res je, da sem danes nenavadno mrk in mračen. - Kaj je to? Ne vem. -

Klaudia: Vznemirjate me, gospod grof -

Appiani: Eno prehaja v drugo! - Jezim se, jezim se na svoje prijatelje, nase -

Klaudia: Zakaj?

Appiani: Prijatelji zahtevajo za vsako ceno, naj povem knezu besedo o moji poroki, prečen jo sklenem. - In bil sem dovolj slab, da sem jim to obljubil. Pravkar sem hotel k njemu.

Klaudia (osupnjena): Knezu?

9. prizor.

Pirro, precej nato Marinelli in prejšnja.

Pirro: Milostna gospa, pripeljal se je markiz Marinelli in vprašuje po gospodu grofu.

Apoiiani: Po meni?

Pirro: Tukaj je že. (Mu odpre vrata in odide.)

Marinelli: Oprostite, milostna gospa. - Gospod grof, bil sem pred vašo hišo in sem izvedel, da vas najdem tukaj. Nujen opravek imam z vami. - Milostna gospa, še enkrat vas prosim, oprostite: opravila bova v nekaj minutah.

Klaudia: Ki jih ne maram zavleči. (Se mu pokloni in odide.)

10. prizor.

Marinelli, Appiani.

Appiani: Torej, gospod?

Marinelli: Prihajam od njegove svetlosti.

Appiani: Njegov ukaz?

Marinelli: Ponosen sem, da vam prinašam tako veliko milost. -

Appiani: Brez vsakega uvoda, če smem prositi.

Marinelli: Prav! - - Knez mora pri tej priči poslati opolnomočen-

ca k vojvodi v Masi zastran pcerke z njegovo princeso hcerjo. Dolgo je okleval, koga naj imenuje. Naposled se je odlocil za vas, gospod grof.

Appiani: Zame?

Marinelli: In to - če se prijateljstvo sme samo hvaliti - ne prav brez mojega sodelovanja -

Appiani: Zares me spravljate v zadrego zastran zahvale. - Že davno nisem več pričakoval, da me bo knez blagovolil porabiti.

Marinelli: Prepričan sem, da mu je manjkalo samo dostojne priloznosti. In če bi tudi ta ne bila dovolj dostojna za moža, kakršen je grof Appiani: potem se je moje prijateljstvo seve prena glilo.

Appiani: Prijateljstvo, prijateljstvo že v tretjič! - S kom pa govorim? Nikdar si nisem mislil, da bi bil markiz Marinelli moj prijatelj.

Marinelli: Spoznavam svojo krivdo, gospod grof, svojo neodpustljivo krivico, da sem vam hotel biti prijatelj brez vašega pristanka. - Toda kaj zato? Knezova milost in vam izkazana čast ostaneta, kar sta, in nič ne dvomim, da ju boste z veseljem sprejeli.

Appiani (po kratkem premisleku): Vsekakor.

Marinelli: Torej pridite.

Appiani: Kam?

Marinelli: V Dosalo, k knezu. - Vse je pripravljeno, še danes morate na pot.

Appiani: Kaj pravite? - Še danes?

Marinelli: Rajši še to uro kekor naslednje. Zadeva je najna, kar se da.

Appiani: Res? - Potem mi je žal, da moram odkloniti čast, ki mi jo je podelil knez.

Marinelli: Kako?

Appiani: Danes ne morem na pot, - tudi jutri ne, - tudi pojutrišnjem še ne.

Marinelli: Šalite se, gospod grof.

Appiani: Z vami?

Marinelli: Brez primere! Če velja šala knezu, je toliko bolj dovtipna. - Ne morete?

Appiani: Ne, gospod, ne. - In upam, da bo knez sam uvaževal moje opravičilo.

Marinelli: Nanj sem pa radoveden.

Appiani: O, malenkost! - Vidite, še danes se moram oženiti.

Marinelli: In kaj potem? - Potem? - Vaše vprašanje je res brezupno prostodušno.

Appiani: Ukaz gospoda? - Gospoda? Priznam, da ste vi dolžni knezu brezpogojno pokorščino. Toda ne jaz. - Prišel sem na njegov dvor kot prostovoljec. Želel sem si časti, da njemu služim, ne, da bi se mu zaslužnjih. Vazal sem večjega gospoda -

Marinelli: Večji ali manjši: gospod je gospod.

Appiani: Naj se prerekam z vami! - Dovolj, povejte knezu, kar ste slišali: - da mi je žal, da ne morem sprejeti njegove milosti, ker se prav danes sklepa zveza, ki je vsa moja sreča.

Marinelli: Mu ne bi dali hkratu vedeti, s kom?

Appiani: Z Emilio Galotti.

Marinelli: Iz te hiše?

Appiani: Iz te hiše.

Marinelli: Hm, hm!

Appiani: Kako izvolite?

Marinelli: Misil bi, da bi bilo potem še manj težav, če bi to ceremonijo preložili na vaš povratek.

Appiani: To ceremonijo? Samo ceremonijo?

Marinelli: Dobri starši tega gotovo ne bodo jemali teko natanko.

Appiani: Dobri starši?

Marinelli: Saj Emilia vam prav zagotovo ostane.

Appiani: Prav zagotovo? - Vi ste s svojim „prav zagotovo“ - prav zagotovo prava opica!

Marinelli: Meni kaj takega, grof?

Appiani: Zakaj pa ne?

Marinelli: Grom in peklo! - Še bova govorila.

Appiani: Fej! Lokava je vsaka opica, toda -

Marinelli: Smt in prekletstvo! - Grof, zahtevam zadoščenja.

Appiani: To se razume.

Marinelli: Vzel bi si ga pri priči: - toda ne maram nežnemu ženinu pokvariti današnjega dne.

Appiani: Ti dobrosrčna stvar! Nikakor ne! (Ga zgrabi za roko.) V Maso se danes ne dam poslati: na sprehod z vami pa še utegnem. - Pridite! Pridite!

Marinelli: (ki se odirga in odide): Kar potrpite, grof, kar potrpite!

II. prizor.

Appiani, Klaudia Galotti.

Appiani: Pojdi, ničvrednež! - Ha! To de dobro! Kri mi je vzvalovilo. Drugače se počutim in boljše!

Klaudia (naglo in zaskrbljeno): Bog! Gospod grof - čula sem hud prepir. - Obraz vam žari. Kaj se je pripetilo?

Appiani: Nič, milostna gospa, prav nič. Komorni Marinelli mi je izkazal veliko uslugo. Rešil me je poti h knezu.

Klaudia: Zares?

Appiani: Zdaj se lahko odpeljemo toliko prej. Priganjat grem svoje ljudi in se precej vrnem. Emilia se pa tačas napravi.

Klaudia: Sem lanko mirna, gospod grof?

Appiani: Docela mirna, milostna gospa. (Ona vstopi, on odide.)

Z a s t o r v a

Marinelli: (Kaj, milostni gospod, kaj bi se storilo?)

Knež: Še storilo? - Kaj pa je to storilo?

Marinelli: Milostni gospod, kaj pa ste vi zveze storilo? - Ha!

Marinelli: (Kaj, milostni gospod, kaj bi se storilo?)

Knež: Še storilo? - Kaj pa je to storilo?

Marinelli: Milostni gospod, kaj pa ste vi zveze storilo? - Ha!

Marinelli: (Kaj, milostni gospod, kaj bi se storilo?)

Knež: Še storilo? - Kaj pa je to storilo?

Marinelli: Milostni gospod, kaj pa ste vi zveze storilo? - Ha!

T R E T J E D E J A N J E

Prizorišče: prednja dvorana na knezovem gradiču.

1. prizor.

Knez, Marinelli.

Marinelli: Zaman; odklonil je ponujeno čast z največjim prezirom.

Knez: Kdo ve, kako nespametno ste se vedli. -

Marinelli: Lepo sem nagrajen!

Knez: Čemu pa nagrajen?

Marinelli: Da sem hotel za to stvar zastaviti celo svoje življenje. - Ko sem videl, kako grofa ne ganeta niti resnoba niti zasmeh, da bi ljubezen žrtvoval časti, sem ga skušal razkačiti. Rekel sem mu stvari, da se je spozabil. Žalil me je, jaz sem pri priči zahteval zadošččenja.

Knez: To ste storili vi, Marinelli? Kaj pa grof? - Na glas je, da si kaj takega ne da dvakrat reči.

Marinelli: Odvrnil je, da ima danes važnejše opravke. In tako me je odpravil na prvih osem dni po poroki.

Knez: Z Emilio Galotti! Ta misel mi jemlje pamet! - In s tem ste se zadovoljili in ste šli: zdaj pa prihajate in se behate, da ste zame zastavili življenje, da ste se zame žrtvovali -

Marinelli: Kaj, milostni gospod, naj bi še storil?

Knez: Še storil? - Kot da je že kaj storil!

Marinelli: Milostni gospod, kaj pa ste vi zase storili? - Bili ste tako srečni, da ste v cerkvi govorili z njo. Kaj sta se domenila?

Knez (zasmehljivo): O, vse je šlo gladko. - Ustregla je moji želji več kot na pol. Samo pri priči bi jo moral vzeti s seboj. (Hladno in ukazujoče.) Zdaj veste, kar ste hoteli vedeti - in lahko greste!

Marinelli: In lahko greste! - Da, da, tako se konča pesem! In prav tako bi se končala, če bi, postavim, tvegala tudi še nemogočo stvar. - Prav nemogoča bi ne bila: toda drzna! - Če bi midva imela nevesto v svoji oblasti: potlej jamčim, da bi s poroko nič ne bilo.

Knez: Le za kaj vse mož ne jamči!

Marinelli: Že marekdaj so ugrabili kako deklo, ne da bi karkoli kazalo na nasilen rop.

Knez: Če bi to znali izvesti, bi pač ne govorili tako. Kaj je to? Kaj se godi?

Marinelli: Kaj menite? - Kaj, če sem vendarle dejavnejši, kakor si mislite?

Knez: Dejavnejši? - Govorite vendar -

Marinelli: Skratka: tisto, o čemer sem govoril, se že dogaja.

Knez: Je to mogoče?

Marinelli: Izvedba je zaupana ljudem, ki se nanje lahko zanesem.

Pot vodi tik ob ograji za živalskim vrtom. Tu so prvi najbrž napadli voz, kot da ga nameravajo opleniti.

Drugi, med njimi eden izmed mojih služabnikov, pa so planili iz živalskega vrta, kakor da nameravajo napadenim na pomoč. Med metežem, v katerega na videz planejo oboji, naj moj služabnik ugrabi Emilio, kot da

jo hoče rešiti in skozi vrt naj jo privede v grad. -

Tak je dogovor. - Kaj pravite na to, knez?

Knez: Prav nenavadno ste me presenetili. In - tesnoba me obhaja - (Marinelli stopi k oknu.) Kam gledate?

Marinelli: Tam mora nekaj biti! - Tako je! - In pravkar je zdirjal mimo ograje možak s krinko - nedvomno zato, da mi porača o uspehu. - Odstranite se, milostni gospod.

Knez: Ah, Marinelli -

Marinelli: Torej? Kajne, da sem zdaj preveč storil, prej pa premalo? - Brž, odstranite se. - Mož s krinko naj vas ne vidi. (Knez odide.)

2. prizor.

Marinelli in kmalu nato Angelo.

Marinelli (ki stopi spet k oknu): Tam se voz vrača počasi proti mestu. - Tako počasi? In pri vseh vratih služabnik?

- To so znaki, ki mi niso všeč: da v miru peljejo ranjenca - ne pa mrliča. - Zakrinkanec je že razjahal.

- To je Angelo sam. Predrznež! - Z roko mi maha. Kaže, da je opravil svojo stvar. - Ha, gospod grof, ki niste hoteli v Maso in morate zdaj na še daljšo pot!

- Kdo vas je seznanil z opicami? (Gre proti vratom.) Prav zagotovo, da so lokave. Torej, Angelo?

Angelo (ki je snel krinko): Pazite, gospod komornik! Pravkar jo bodo privedli.

Marinelli: In kako je sicer poteklo?

Angelo: Mislim, da bo.

Marinelli: Kako je z grofom?
 Angelo: Na uslugo! Tako! Tako!
 Marinelli: Brž povej! - Je mrtev?
 Angelo: Žal mi je blagega gospoda.
 Marinelli: Na, za tvoje sočutno srce! (Mu da mošnjo z zlatom.)
 Angelo: Moj dobri Nicolo jo je tudi izkupil.
 Marinelli: Tako? Izgube na obeh straneh?
 Angelo: Jokal bi se za tega fanta! Ta Nicolo, gospod komornik -
 Marinelli: Ta tvoj Nicolo! - Toda grof, grof -
 Angelo: Strela! Grof se ga je pošteno lotil. Zato sem pa jaz grofa! - Padel je in če je še živ prišel v kočijo: jamčim, da živ ne pojde več iz nje.
 Marinelli: Samo, da to drži, Angelo.
 Angelo: Vašo naklonjenost naj izgubim, če ne drži! - Imate zame še kak ukaz? Zakaj še drevi hočemo čez mejo.
 Marinelli: Pa pojdi!
 Angelo: Če se spet kaj zgodi, gospod komornik, - saj veste, kje lahko vprašate po meni. Kar se kdo drug upa, tudi zame ne bo coprnija. In pa cenejši sem kakor katerikoli drug. (Odide.)
 Marinelli: Fej, Angelo, da si le tak stiskač! En strel je prav gotovo še zaslužil. - Kako se zdaj morda še muči ubogi grof! - Fej, Angelo! - Toda o tem naj knez nič ne ve. Naj poprej sam spozna, kako mu je ta smrt v prid. - Ta smrt! - Kaj bi dal za zanesljivo sporočilo!

3. prizor.

Knez, Marinelli.

Knez: Tamle prihaja po drevoredu. Pred služabnikom hiti. Kaže, da nič ne sumi. Misli, da se je rešila samo razbojnikov. - Toda kako dolgo lahko to traja?
 Marinelli: Zaenkrat jo imamo.
 Knez: In je mati ne bo prišla iskat? Ne bo grof prišel za njo?
 Marinelli: Potrpite, milostni gospod. Saj morava storiti prvi korak.
 Knez: Čemu? Če morava spet za korak nazaj.
 Marinelli: Nemara pa ne bova morala. - In poglavitno pa pozabljate!
 Knez: Kaj pozabljam?
 Marinelli: Umetnost, da ugajate, da jo pregovorite - kar knez,

Marinelli: Kako je z grofom?
 Angelo: Na uslugo! Tako! Tako!
 Marinelli: Brž povej! - Je mrtev?
 Angelo: Žal mi je blagega gospoda.
 Marinelli: Na, za tvoje sočutno srce! (Mu da mošnjo z zlatom.)
 Angelo: Moj dobri Nicolo jo je tudi izkupil.
 Marinelli: Tako? Izgube na obeh straneh?
 Angelo: Jokal bi se za tega fanta! Ta Nicolo, gospod komornik -
 Marinelli: Ta tvoj Nicolo! - Toda grof, grof -
 Angelo: Strela! Grof se ga je pošteno lotil. Zato sem pa jaz grofa! - Padel je in če je še živ prišel v kočijo: jamčim, da živ ne pojde več iz nje.
 Marinelli: Samo, da to drži, Angelo.
 Angelo: Vašo naklonjenost naj izgubim, če ne drži! - Imate zame še kak ukaz? Zakaj še drevi hočemo čez mejo.
 Marinelli: Pa pojdi!
 Angelo: Če se spet kaj zgodi, gospod komornik, - saj veste, kje lahko vprašate po meni. Kar se kdo drug upa, tudi zame ne bo coprnija. In pa cenejši sem kakor katerikoli drug. (Odide.)
 Marinelli: Fej, Angelo, da si le tak stiskač! En strel je prav gotovo še zaslužil. - Kako se zdaj morda še muči ubogi grof! - Fej, Angelo! - Toda o tem naj knez nič ne ve. Naj poprej sam spozna, kako mu je ta smrt v prid. - Ta smrt! - Kaj bi dal za zanesljivo sporočilo!

4. prizor.

Marinelli in kmalu nato njegov služabnik Battista z Emilia.

Marinelli: Če ga ni sama videla pasti. - Najbrž ga ni, ker je tako odhitela. - Prihaja. Tudi jaz ne maram biti prvo, kar bo zagledala. (Se umakne v kot dvorane.)
 Battista: Kar naprej, milostna gospodična.
 Emilia (brez sape): Ah! - Ah! Zahvaljeni, prijatelj - zahvaljeni. - Toda Bog! Bog! Kje sem? - In tako sama? Kje je mati? Kod hodi grof? - Prihajata za menoj? Tik za menoj?
 Battista: Upam.
 Emilia: Upaš? Ne veš? Ju nisi videl? - Pa ne, da so streljali za nami? -
 Battista: Streljali? - Kaj takega! - Precej ju pojdem iskat.
 Emilia: - Ne brez mene. - Tudi jaz pojdem. Moram! Stopiva, prijatelj!
 Marinelli (ki nenadno pristopi, kakor da je pravkar vstopil): Ah, milostna gospodična! Kakšna nesreča ali bolje, kakšna sreča! - Kakšna srečna nesreča! nam daje čast -
 Emilia (osupla): Kako? Vi tukaj, gospod? - Torej sem pri vas? - Oprostite, gospod komornik! Tu blizu so nas napadli roparji, na pomoč pa so nam prišli dobri ljudje - in ta poštenjak me je dvignil iz voza in me privedel sem. - Toda bojim se, da sem se rešila samo jaz. Mati je še v nevarnosti. Za nami so celo streljali. Morda je mrtva - jaz pa živim. - Oprostite! Odtod moram, tje moram, - kjer bi morala ostati že prej.
 Marinelli: Pomirite se, milostna gospodična. Battista, stopi, teci! Nemara ne vedo, kje je gospodična. Morda jo iščejo. Pripelji jih pri priči sem. (Battista odide.)
 Emilia: Toda tukaj ne bi smela ostati; naproti bi jim morala pohiteti.

Marinelli: Čemu, milostna gospodična? Saj ste že itak brez sape in moči. Oddahnite si rajši in blagovolite stopiti v kako sobo, kjer je več udobja. - Stavim, da je knez že sem pri vaši materi in da jo privede k vam.

Emilia: Kdo, pravite?

Marinelli: Naš milostni knez sam.

Emilia (vsa zaprepadena): Knez?

Marinelli: Na prvo sporočilo vam je hitel na pomoč. - Na silo je ogorčen. Ukazal je storilce zasledovati in ko jih primejo, bo knez kazen neverjetna.

Emilia: Knez! - Kje sem tedaj?

Marinelli: V Dosalu, na knezovem gradiču.

Emilia: Kakšno naključje! - Pa mislite, da se lahko zdaj sam pojavi?

Marinelli: Tukaj je že.

5. prizor.

Knez, Emilia, Marinelli.

Knez: Kje pa je? Kje? - Povsod vas iščemo, prelepa gospodična. - Saj vam je dobro? - Tak, potlej je vse prav! Grof, vaša mati -

Emilia: Ah, premilostni gospod! Kje sta? Kje je mati?

Knez: Nedaleč, prav tukaj v bližini.

Emilia: Prikrivate mi, milostni gospod - vidim, prikrivate mi -

Knez: Nikakor ne, predraga gospodična. - Dajte mi roko.

Emilia (neodločna): Toda - zakaj ju še ni tukaj? Zakaj ni sta prišla z vami, milostni gospod?

Knez: Podvizajte se, gospodična, da si na mah preženete vse strahove.

Emilia: Kaj naj storim?

Knez: Kako, gospodična? Pa ne da imate zoper mene kakšen sum?

Emilia (se vrže predenj): Vam pred nogami, milostni gospod -

Knez (jovavigne): Hudo ste me osramotili. - Da, Emilia, zaslužim ta nemi očitek. - Moje vedenje davi se ne da zagovarjati - kvečjemu opravičiti. Odpustite mi mojo slabost. Dovolj ste me kaznovali s tem, kako ste vsi prepadeni poslušali mojo izpoved, ali še bolje, kako je niste poslušali. - Ne drhtite, gospodična! Niti beseda niti vzdih naj vas ne žali. - Samo vaše nezaupanje naj me ne žalosti. Samo ne dvomite niti za trenutek, da me imate prav vsega v svo-

ji oblasti. Samo tega si ne domisljajte, da naj bi vas kdo drug moral ščititi pred menoj. - Sedaj pa pridite, gospodična. - (Jo odpelje, toda ne brez odpora.) Za nama, Marinelli. -

Marinelli: Za nama - to se pravi: nikar za nama! - Čemu za njima? - Vse, kar mi je storiti, je to, da ju obvarujem vsake motnje. Grofa, že mislim, da ne bo. Toda mati, mati! - No, Battista, kaj je?

6. prizor.

Battista, Marinelli.

Battista (v hudi naglici): Mati, gospod komornik -

Marinelli: Saj sem si mislil! - Kje je?

Battista: Če je ne prestrežete, bo ta trenutek tukaj. - Hčer je že zasledila - da samo ni vso našo nakano! - Kaj nameravate storiti?

Marinelli: Počakaj! - (Premišljuje.) Da ji ne damo vstopiti. - To ne gre! - Toda nebo se usmili naših ušes! - Nu, kaj? Tudi najboljša pljuča se izčrpajo, celo ženska. Vse nehajo kričati, ko obnemorejo. - Naj pride, Battista, naj pride!

Battista: Poslušajte! Poslušajte!

Klaudia (znotraj): Emilia! Emilia! Otrok, kje si?

7. prizor.

Klaudia Galotti, Battista, Marinelli.

Klaudia (ki vstopi skozi vrata, ko skuša Battista oditi): Ha, ta jo je dvignil iz voza! Ta jo je odpeljal! Poznam te. Kje je? Govori, nesrečnež!

Battista: To je zahvala?

Klaudia: O, če zaslužiš hvalo: (v mirnem tonu) - potlej mi oprostite, poštenjak! - Kje je? - Kje je?

Battista: O, svetlost, v samem naročju blaženosti ne bi bila bolje spravljen. - Ta moj gospod bo peljal vašo milost k nji.

8. prizor.

Klaudia Galotti, Marinelli.

Klaudia: Tvoj gospod? - (Zagleda Marinellija in se zdrzne.) Ha! - To je tvoj gospod? - Tu da je moja hči? In vi, vi naj me peljete k njej?

Marinelli: Prav rad, milostna gospa.

Klaudia: Stojte! - Zdaj mi prihaja na misel. - Kaj niste vi

davi iskali grofa v moji hiši? Z vami sem ga pustila samega? Z vami je zašel v prepir?

Marinelli: Prepир? - Ne bi bil vedel: prav nepomembno sva se sporekla v nekakšnih gosposkih zadevah -

Klaudia: In Marinelli vam je ime?

Marinelli: Markiz Marinelli.

Klaudia: Potlej je res. - Poslušajte, gospod markiz. - Marinelli - ime Marinelli - s kletvijo - je bila zadnja beseda umirajočega grofa.

Marinelli: Umirajočega grofa? Grofa Appianija? - Milostna gospa, umirajočega grofa? - Ne razumem pa tega, kar mi še hočete povedati.

Klaudia (trpko in počasi): Ime Marinelli je bila zadnja beseda umirajočega grofa. - Mar zdaj razumete? - In s takim glasom je to povedal - s takim glasom! - Še zdaj ga slišim! Kje so bili mojixčuti, da tega glasu nisem takoj razumela?

Marinelli: Milostna gospa! Od nekdanj sem bil grofu prijatelj, najbolj zaupen prijatelj. Če me je torej klical še v smrtni uri -

Klaudia: S tem glasom? - Ne morem ga popisati: toda v njem je bilo vse! Vse! - Kaj? Roparji da so nas napadli? - Morilci, kupljeni morilci! - In Marinelli, Marinelli je bila zadnja beseda umirajočega grofa! In s takim glasom! -

Marinelli: S kakšnim glasom? -

Klaudia: Ha, če bi ga lahko izročila sodišču, ta glas! - Toda gorje mi! Pri tem pozabljam svojo hčer. - Kje je? - Kaj? Tudi mrtva? - Kaj more moja hči zato, če ste bili vi Appianiju sovražni?

Marinelli: - Odpuščam zaskrbljeni materi. - Pridite, milostna gospa. - Vaša hči je tukaj v eni izmed bližnjih sob in se je, upajmo, že dodobra opomogla od svojega preplaha. Sam knez ji streže z najnežnejšo skrbjo -

Klaudia: Kdo? - Kdo sam?

Marinelli: Knez -

Klaudia: Knez? - Ste zares rekli knez? - Naš knez?

Marinelli: Kateri pa?

Klaudia: O jaz nesrečna mati! - In njen oče! Njen oče! - Preklel bo dan njenega rojstva. Mene bo preklel!

Marinelli: Za božjo voljo, milostna gospa! Kaj vendar mislite?

Klaudia: Jasno! - Mar ne? - Davi, v svestišču, pred očmi Prečiste, v pričujočnosti Večnega - se je pričel ta lopovski naklep; takrat se je pričel! (Proti Marinelliju.) Ha, morilec! Strahopetni, podli morilec! Premalo hraber, da bi moril s svojo roko, toda dovolj ničvreden, da moriš in da veliš moriti, samo da zadostiš tuhi pohoti! - Izmeček vseh morilcev! - Kar je poštenih morilcev, ne bodo marali tebe med seboj! Tebe! Tebe! - Zvodnika!

Marinelli: Zaneslo vas je, dobra gospa. - Toda omilite vsaj svoj besni vrišč in pa pomislite, kje ste!

Klaudia: Kje sem? Pomislim naj, kje sem? - Kaj mar je levinji, v čigavem gozdu tuli, če so ji mladiča ugrabili?!

Emilia (znotraj): Mati! Slišim svojo mater!

Klaudia: Njen glas? To je ona! Slišala me je, slišala me je. - Kje si, otrok? Prihajam, prihajam! (Plane v sobo, Marinelli za njo.)

Z a s t o r .

Č E T R T O D E J A N J E

Prizorišče ostane.

1. prizor.

Knez, Marinelli.

- Knez** (kakor da prihaja iz sobe od Emilije): Pridite, Marinelli! Oddahniti se moram! -
- Marinelli**: O materinski bes! Ha! Ha! Ha!
- Knez**: Smejete se?
- Marinelli**: Če bi videli, knez, kako noro se je vedla mati tukaj v dvorani - saj ste jo prav gotovo slišali kričati! - In kako se je na mah unesla, ko je zagledala vas - ha, ha! - Saj vem, da knezu nobena mati ne izpraska oči, če mu je všeč njena hči.
- Knez**: Slabo opazujete! - Hči je planila materi v naročje vsa v omedlevici. Zaradi nje se je mati unesla, ne pa zaradi mene. S svojo hčerjo je bila obzirna, ne z menoj.
- Marinelli**: Milostni gospod?
- Knez**: Čemu pretvarjanje? - Na dan z besedo. Je res? Ali ni res?
- Marinelli**: In če bi bilo?
- Knez**: Če bi bilo? - Torej je res? - Je mrtev? Mrtev? - (Grozeče.) Marinelli! Marinelli!
- Marinelli**: Torej?
- Knez**: Pri Bogu! Pri vsepravičnem bogu! Nedolžen sem nad to krvjo. - Če bi mi napovedali, da bo to grofa stalo življenje - ne! ne! Pa če bi mene samega stalo življenje! -
- Marinelli**: Če bi vam napovedal? - Kot da je bila njegova smrt v mojem načrtu! Saj bi tudi poteklo brez vsakega nasilja, če bi si ga grof prvi ne dovolil. Ne bev ne mev, - je enega ustrelil.
- Knez**: Ni poznal šale, kaj?
- Marinelli**: In potlej se je Angelo razhudil in maščeval smrt svojega tovariša -
- Knez**: Kakopak, zelo naravno!
- Marinelli**: Dovolj sem ga ukoril!
- Knez**: Ukoril! Kako prijateljsko! - Posvarite ga! Moj ukor bi ne bil tako prijateljski.
- Marinelli**: Prav! - Jaz in Angelo, namera in naključje: vseeno.

Sicer je bilo v naprej dogovorjeno, da jaz ne bom kriv te ali one nesreče, ki bi se pri tem lahko zgodila.

- Knez**: Ki bi se lahko ali ki naj bi se zgodila, pravite?
- Marinelli**: Zmerom lepše! - Vendar, milostni gospod - en sam ugovor! Grofova smrt mi ni kar tako! Izzval sem ga; dolžan mi je bil zadoščenja! - In moja čast ostane užaljena.
- Knez** (se udaja): Že prav, že prav -
- Marinelli**: Da bi še živel! O, da bi še živel! Vse, vse na svetu bi dal za to. - (Trpko.) Celo milost svojega kneza - celo to neprecenljivo, to prepotrebno milost bi dal za to!
- Knez**: Razumem. - Že prav, že prav. Njegova smrt je bila naključje, golo naključje. Vi tako trdite, in jaz, jaz verjamem. - Toda kdo še? Tudi mati? Tudi Emilia? - Tudi svet?
- Marinelli** (hladno): Težko.
- Knez**: In če ne verjamejo, kaj bodo mislili? - Skomigate z ramami? - Vašega angela bodo imeli za orodje, mene pa za storilca.
- Marinelli** (še hladneje): Zelo verjetno.
- Knez**: Mene! Mene samega! - Ali pa moram pri tej priči opustiti vsako namero z Emilijo -
- Marinelli** (skrajno ravnodušno): Kar bi prav tako morali storiti - če bi grof še živel.
- Knez** (razburjeno, toda precej se zbere): Marinelli! - Nikar me ne razbesnite. - Naj bo! - Tako je! Grofova smrt je zame sreča - največja sreča, ki se mi je lahko primerila! - Grof več ali manj na svetu! Mislim zdaj prav: po vašem? - Stoj! Tudi mene ni strah majhnega zločina. Samo, prijateljček, to mora biti majhen, tih zločin, majhen, pameten zločin. In vidite, Hajin zločin pa ni ne tih ne pameten. To so vendar zakrivile samo vaše modre, čudovite nakane?
- Marinelli**: Če tako ukazujete!
- Knez**: Kako pa? - Odgovora hočem!
- Marinelli**: Na moj račun pride več kakor gre.
- Knez**: Odgovora hočem!
- Marinelli**: Prav! Dovolite mi, da povem, kako ta korak, ki ste ga davi storili v cerkev - pa naj je bil storjen še tako spodobno - naj je bil še tako nujen - kako ta ko-

rak ni spadal k stvari.

Knez: Kaj pa je pokvaril?

Marinelli: Na kratko in preprosto. Ko sem prevzel to stvar, kajne, ni vedela Emilia nič o knezovi ljubezni? Emilijina mati še manj. Kaj če sem gradil na tej okolnosti? Knez pa da je izpodkopal temelj moji zgradbi? -

Knez (se udari po čelu): Preklete!

Marinelli: In če je tako sam izdal, kaj namerava?

Knez: Prekleti domislek!

Marinelli: In da se ni sam izdal, vedel bi rad, po kateri moji nakani bi lahko mati ali hči imeli samo najmanjši sum?

Knez: Da, prav imate!

Marinelli: To seveda od mene ni prav. Oprostite mi, milostni gospod.

2. prizor.

Battista, knez, Marinelli.

Battista (v hudi naglici): Pravkar prihaja grofica.

Knez: Grofica? Kakšna grofica?

Battista: Orsina.

Knez: Orsina? - Marinelli! - Orsina? - Marinelli!

Marinelli: Nič manj se ne čudim kakor vi.

Knez: Pojdi, teci, Battista: naj ne stopi z voza. Mene ni. Zanje me ni. Pojdi, teci! - (Battista odide.) Kaj hoče? Kaj si drzne? Kako ve, da smo tukaj? Pa ne da bi že kaj slišala? - Ah, Marinelli! Govorite vendar, odgovorite vendar! - Je užaljen mož, ki naj mi bo prijatelj? Užaljen zavoljo bedastega prepira? Naj ga prosim odpuščanja?

Marinelli: Ah, knez, kakor ste vi spet vi, sem vaš z vsem srcem! - Prihod Orsine mi je prav tako zagoneten kakor vam. Odpraviti pa se zlepa ne bo dala. Kaj nameravate storiti?

Knez: Nikakor ne z njo govoriti, odstraniti se -

Marinelli: Prav! Toda le brž! Sprejel jo bom jaz -

Knez: Toda samo, da jo odpravite. - Delj se ne ukvarjajte z njo. Midva imava drugih opravkov -

Marinelli: Nikakšnih, knez! Ti drugi opravki so že opravljeni. Pogum! Cesar še ni, pride samo po sebi. - Kaj jo že slišim? - Podvizajte se, knez! - Tukaj (pokaže na kabinet, kamor stopi knez) nama lahko prisluh-

nete, če vam je prav. - Bojim se, bojim se, da se ni pripeljala v svoji dobri uri.

3. prizor.

Grofica Orsina, Marinelli.

Orsina (ne da bi takoj zagledala Marinellija): Kaj je to? - Nihče mi ne pride naproti, razen nesramneža, ki bi mi najrajši branil vstopiti? - Kaj nisem v Dorsalu? V Dorsalu, kjer mi je svojčas planila naproti cela tolpa marljivih lizunov. - Poglej ga, Marinellija! - Prav, da vas je knez vzal s seboj. - Ne, ni prav! Kar imam z njim opraviti, bi morala opraviti samo z njim. - Kje je?

Marinelli: Knez, milostna grofica?

Orsina: - Kdo pa?

Marinelli: Se ga nadejate tukaj? Veste, da je tukaj? - On se grofice Orsine vsaj ne nadeja tukaj!

Orsina: Ne? Tedaj ni dobil davi mojega pisma?

Marinelli: Vašega pisma? Resda, spominjam se, da je omenil neko vaše pismo.

Orsina: Torej? Gahisem danes v tem pismu prosila za sestanek tu v Dorsalu? - Res, da mi ni blagovolil odgovoriti. Tóda izvedela sem, da se je úro nato res peljal v Dorsalo. Mislila sem, da je to dovolj odgovora, in prišla sem.

Marinelli: Čudno naključje!

Orsina: Naključje? - Saj slišite, da je bilo dogovorjeno. Tako kot dogovorjeno. Z moje strani pismo: z njegove dejanje. - Kakšen to je, ta gospod markiz! Kako tó gleda! Se čudijo vaši možgančki? Čemu pa?

Marinelli: Včeraj je kazalo, kako ste daleč od tega, da bi knezu še kdaj prišli pred oči.

Orsina: Nov dan, nov svet. - Kje je? Kje je? - Kaj stavim, da je v sobi, odkoder sem čula vrišč in cviljenje? - Hotela sem vstopiti, pa me je prestregel - ta lopovski služabnik.

Marinelli: Ljuba, predraga grofica -

Orsina: Bil je ženski vrišč. Kaj stavim, Marinelli? - Povejte mi vendar, povejte mi - če bi bila vaša ljuba, predraga grofica! - Prekleta dvorska sodrga! Kolikor besed, toliko laži! - Tóda kaj je na tem, če mi poveste ali ne? Bom že sama videla. (Hoče oditi.)

Marinelli (jo zadrži): Kam?

Orsina: Kamor bi morala že davno. - Mislite, da se spodobi, če se prav bedasto onegavim z vami tu v prednji sobi, knez pa me čaka v svoji sobani?

Marinelli: Motite se, milostna grofica. Knez vas ne čaka. Knez ne more z vami govoriti - ne mara govoriti.

Orsina: Saj je vendar tu? Saj je vendar tu zavoljo mojega pisma?

Marinelli: Ne zavoljo pisma -

Orsina: Ki ga je vendar dobil, pravite -

Marinelli: Dobil, pa ne prebral.

Orsina (razburjena): Ne prebral? - (Manj razburjeno.) Ne prebral? - (Otožno in otirajoč si solzo.) Niti prebral ga ni?

Marinelli: Vem, da je bila raztresenost. - Ne prezir.

Orsina (ponosna): Prezir? - Kdo misli to? - Komu to pravite? - Nesramen tolažnik ste, Marinelli! - Prezir! Prezir! Mene da kdo prezira! Mene! - (Mirneje, skorajda otožno.) Seveda me ne ljubi več. To je gotovo. In na mesto ljubezni je stopilo v njegovo srce nekaj drugega. To je naravno. Toda čemu prezir? Lahko je samo ravnodušnost. Kajne, Marinelli?

Marinelli: Vsekakor, vsekakor.

Orsina (zasmehljivo): Vsekakor? - O modrijan, ki vam pove vse, kar le hočete! - Ravnodušnost! Ravnodušnost namesto ljubezni? - Se pravi, nič namestu nekaj. Zakaj vedite, vi blebetavi dvorjančič, ženska naj vas pouči, da je ravnodušnost samo prazna beseda, samo prazen zvok, ki nič, prav nič ne pomeni. Ravnodušno je srce samo do tega, do česar mu nič ni, samo do stvari, ki mu ni stvar. Ravnodušno samo do stvari, ki mu ni stvar - to je prav toliko, kakor da sploh ni ravnodušno. - Vam je to previsoko, vi človeček?

Marinelli (sebi): Gorje! Kako je res to, česar sem se bal!

Orsina: Kaj mrmrate?

Marinelli: Samo občudovanje! - Komu ni znano, milostna grofica, da ste filozofinja?

Orsina: Kajne? - Da, da, to sem zares. - Toda sem zdaj pokazala, da sem taka? - Fej, če sem to pokazala in če sem to često kazala! Je potlej še čudež, če me knez prezira? Kako naj moški ljubi stvar, ki hoče njemu navkljub tudi misliti? Ženska, ki misli, je prav tako zoprna kot moški, ki se lepotiči. Smeji

naj se, samo smeji, da strogega gospodarja stvarstva vsekakor ohrani židane volje. - Toda čemu se zdaj smejem, Marinelli? - Ah, da! Temu naključju: da pišem knezu, naj pride v Dosalo; da knez tega pisma ne prebere, v Dosalo pa le pride! Ha! Ha! Ha! Zares čudno naključje! Zelo smešno, zelo noro! - Čemu se vi ne smejete z menoj, Marinelli? - Strogi gospodar stvarstva se lahko smeje, čeprav ne uboge stvarce ne smemo hkratu tudi misliti. - (Resnobno in ukazovalno.) Smejte se vendar!

Marinelli: Takoj, milostna grofica, takoj!

Orsina: Klada! Tako mine pravi trenutek! Ne, ne, nikar se ne smejte. - Zakaj, pogledjte, Marinelli, (razmišljena do ganotja) to, kar me žene, da se tako prisrčno smejem, ima tudi svojo resno - zelo resno stran. Kakor vse na svetu! - Naključje? Naključje naj bo, da knez ni mislil tu z menoj govoriti in da mora vendar tu govoriti z menoj? Naključje? - Verjemite mi, Marinelli: beseda „naključje“ je bogokletna. Nič pod soncem ni naključje - najmanj pa to, kar tako jasno razodeva svoj namen. - Vsemogočna, dobrohotna previdnost, odpusti mi, da sem s tem bedastim grešnikom imenovala naključje, kar je tako očitno tvoje delo, nemara celo tvoje neposredno delo!

Marinelli (sebi): To gre predeleč! - Toda, milostna grofica -

Orsina: Tiho s tem „toda“! Ta „toda“ velja premisliti! - In moja glava! Moja glava! (Se prime za čelo.) - Podvizajte se, Marinelli, podvizajte se, da kmalu govorim z njim, s knezom, sicer tega ne zmorem. - Saj vidite, midva morava govoriti drug z drugim; morava!

4. prizor.

Knez, Orsina, Marinelli.

Knez (sebi, ko stopa iz kabineta): Moram mu na pomoč!-

Orsina (ki ga zagleda, pa se ne more odločiti, naj stopi k njemu.) Ha! Evo ga.

Knez (gre preko dvorane mimo nje k drugim sobam, ne da bi se med govorom ustavil): Lej no, naša lepa grofica. - Kako mi je žal, madame, da si časti vašega obiska danes ne morem prav poslužiti! Zaposlen sem. Nisem sam. - Drugič, draga grofica! Drugič. - Nikar se ne mudite. Nikar! - Vas, Marinelli, vas pa pričakujem.

Marinelli: Ste zdaj od njega slišali, milostna grofica, česar meni niste verjeli?

Orsina (kakor osamljena): Sem slišala? Sem res?

Marinelli: Res.

Orsina (ginjena): „Zaposlen sem. Nisem sam“. Je to vse opravčilo, ki sem ga vredna? Koga odpraviš tako? Vsakega nadležneža, vsakega berača. Zame ni več niti ene same laži? Niti ene same majhne laži? - Zaposlen? S čim pa? Ni sam? Kdo je pri njem? - Marinelli! Iz sočutja, dragi Marinelli! Povejte mi kako laž na svojo pest? Kaj vas stane laž? - Kaj ima opraviti? Kdo je pri njem? - Povejte mi, povejte mi, karkoli vam pride na jezik - pa pojdem.

Marinelli (sebi): S tem pogojem ji lahko povem del resnice.

Orsina: Torej? Brž, Marinelli, pa pojdem. - Saj je dejal knez: „Drugič, draga grofica!“ Ni dejal tako? - Da mi bo držal besedo, da nima razloga, naj mi besede ne drži: brž, Marinelli, svojo laž, pa pojdem.

Marinelli: Knez, draga grofica, zares ni sam. Pri njem so osebe, ki jih ne sme niti za trenutek zanemariti, saj so pravkar ušle veliki nevarnosti. Grof Appiani -

Orsina: Da je pri njem? - Škoda, da vas moram ujeti na tej laži. Brž drugo. - Zakaj grofa Appianija, če tega še ne veste, so pravkar ustrelili roparji. Malo pred mestom sem srečala voz z njegovim truplom. - Mar ne? Se mi je le sanjalo?

Marinelli: Na žalost ne le sanjalo! - Toda drugi, ki so bili z grofom, so se srečno rešili semkaj v grad; njegova nevesta namreč in nevestina mati, ki se je z njima hotel peljati v Sabionetto k svoji slovesni poroki.

Orsina: Ti torej? Ti so pri knezu? Nevesta in nevestina mati? - Je nevesta lepa?

Marinelli: Knezu je šla njena nesreča hudo do srca.

Orsina: Upam, da bi mu šla do srca tudi, če bi bila grda. Zakaj njena usoda je strašna. - Ubogo, dobro dekle, prav takrat, ko bi moral postati za vselej tvoj, so ti ga ugrabili! - ~~Katera pa je ta nevesta?~~ Je nič ne poznam? - Tako dolgo sem že iz mesta, da ne vem za nič.

Marinelli: Emilia Galotti.

Orsina: Kdo? - Emilia Galotti?

Marinelli: Težko, da bi jo poznali. -

Orsina: ~~Kaj bi je ne! Pa če bi bilo to šele od davi.~~ - Zares,

Marinelli? Emilia Galotti? - Emilia Galotti naj bi bila nesrečna nevesta, ki jo knez tolaži?

Marinelli (sebi): Pa ne, da sem ji že preveč povedal?

Orsina: In grof Appiani je bil ženin te neveste? Pravkar ustreljeni Appiani?

Marinelli: Nič drugače.

Orsina: Odlično! Odlično! Odlično! (Zaploska.)

Marinelli: Zakaj?

Orsina: Poljubila bi tega hudiča, ki ga je k temu zapeljal!

Marinelli: Koga? Zapeljal? K čemu?

Orsina: Da, poljubila, poljubila bi ga. - In če ste vi sami ta hudič, Marinelli.

Marinelli: Grofica!

Orsina: Stopite sem! Poglejte me! Naravnost iz oči v oči!

Marinelli: Torej?

Orsina: Ne veste, kaj mislim?

Marinelli: Kako naj vem?

Orsina: Niste prav nič udeleženi?

Marinelli: Pri čem?

Orsina: Prisezite! - Ne, ne prisegajte. Storili bi še en greh. - Ali pa: kar prisezite. Greh več ali manj za nekoga, ki je itak zavržen! Niste udeleženi?

Marinelli: Strašite me, grofica.

Orsina: Res? - Torej, Marinelli, ne sumi vaše dobro srce prav nič?

Marinelli: Kaj?

Orsina: Prav - nekaj vam zaupam. - Toda tukaj, tako blizu vrat bi naju lahko kdo slišal. Pridite sem. - In! (Položi prst na usta.) Poslušajte! Prav na skrivaj! Prav na skrivaj! (In svoja usta približa njegovemu ušesu, kakor da hoče zašepetati to, kar mu zavpije na ves glas.) Knez je morilec!

Marinelli: Grofica, - grofica - kaj ste iz uma?

Orsina: Iz uma? Ha! Ha! Ha! (Se zasmije na ves glas.) Malokdaj ali pa nikdar nisem bila s svojim umom tako zadovoljna kakor sedaj. - Prav zagotovo, Marinelli - toda to naj bo med nama - (tiho) knez je morilec grofa Appianija! - Tega niso umorili roparji, marveč knezovi pomagači!

Marinelli: Kako vam pride taka grozota na usta, na misel?

Orsina: Kako? - Prav naravno. - S to Emilio, ki je udaj tu pri njem - katere ženin je moral tako na vrat na nos s sveta - s to Emilio je knez davi v veži pri dominikancih govoril na dolgo in široko. To vem: to so videli moji ogleduhi. Čuli so tudi, kaj je z njo govoril. - Torej, dobri gospod? Sem res iz uma? Mislim, da še nekako vežem na kup, kar skupaj spada. - Ali se tudi to samo približno ujema? Vam je tudi to naključje? ~~Marinelli, človeško zlobo poznate prav tako slabo kakor previdnost.~~

Marinelli: Grofica, to vas utegne stati glavo.

Orsina: Če to še drugim povem? - Tem bolje, tem bolje! - Jutri razglasim to na trgu. - In kdor mi ugovarja - kdor mi ugovarja, ta je morilčev pomagač. Pozdravljeni! (Ko hoče oditi, sreča pri vratih starega Galottija, ki naglo vstopi.)

ZASTOR 6. prizor.

Odoardo Galotti, grofica, Marinelli.

Odoardo: Oprostite, milostna gospa -

Orsina: Nimam kaj oproščati; saj nimam kaj zameriti. - Na tega gospoda se obrnite. (Pokaže na Marinellija.)

Marinelli (ko ga zagleda, sebi): Tako! Naposled še stari! -

Odoardo: Oprostite, gospod, očetu, ki je ves pobit - da vstopa kar tako brez prijave...

Orsina: Oče? (Se spet obrne.) Emilijin brez dvoma. - Ha, dobrodošel!

Odoardo: Služabnik mi je prišel naproti s sporočilom, da so moji tod v nevarnosti. Pa prihitim in slišim, da so grofa Appianija ranili, da se vrača v mesto, da sta se moja žena in hči rešili v grad. Kje sta, gospod, kje sta?

Marinelli: Kar pomirite se, gospod polkovnik. Vaši soprogi in vaši hčeri se ni nič hudega zgodilo, razen strahu. Dbema je prav dobro. Knez je pri njiju. Takoj vas pojdem javit.

Odoardo: Čemu javiti? Šele javiti?

Marinelli: Zategadelj - zavoljo - zavoljo kneza. Saj veste, gospod polkovnik, kako sta si vidva s knezom.

Odoardo: Prav imate, gospod, prav imate.

Marinelli: Toda, milostna grofica - si smem prej šteti v čast, da vas pospremim do voza?

Orsina: Nikakor ne, nikakor ne.

Marinelli (jo zgrabi za roko, ne pretrdo): Dovolite, da opravi svojo dolžnost. -

Orsina: Le počasi! - Rešim vas je, gospod! - Da si taki kot vi vljudnost vselej štejejo v dolžnost, zato da svojo pravo dolžnost lahko opravijo kot postransko stvar! - Da tega dostojnega moža kar se da kmalu prijavite: to je vaša dolžnost!

Marinelli: Ste pozabili, kaj vam je knez sam ukazal?

Orsina: Naj pride in naj mi to še enkrat ukaže. Čakam ga.

Marinelli (tiho polkovniku, katerega tiho potegne na stran):

Gospod, pustiti vas moram tukaj z damo, ki - kar se tiče pameti - saj me razumete. Povem vam to, da boste vedeli, kaj lahko daste na njene besede - ki so pogosto zelo čudne. Najbolje bo, ako se z njo ne spuščate v pogovor. -

Odoardo: Že prav. - Le brž, gospod.

7. prizor.

Grofica Orsina, Odoardo Galotti.

Orsina (po premolku, medtem ko sočutno opazuje polkovnika, on njo pa z bežno radovednostjo): Karkoli vam je dejal, nesrečni mož! -

Odoardo (na pol sebi, na pol nji): Nesrečni?

Orsina: Resnica gotovo ni bila, - vsaj ena takih ne, kakršne vas čakajo.

Odoardo: Ki me čakajo? - Kaj še ne vem dovolj? - Madame! - Toda, kar govorite, kar govorite!

Orsina: Nič ne veste?

Odoardo: Nič?

Orsina: Dobri, dragi oče! - Kaj bi dala, da ste še meni oče! - Oprostite! Nesrečneži se radi družijo med seboj. - Hotela bi iskreno deliti z vami bes in bolečino.

Odoardo: Bes in bolečino? Madame! - Saj pozabljam. - Kar govorite!

Orsina: Če je to vaša edina hči - edini otrok! - Sicer pa: edini ali ne. Nesrečni otrok je zmerom edini.

Odoardo: Nesrečni? - Madame! - Kaj hočem od nje? - Vendar, pri bogu, tako ne govori brezumnica!

Orsina: Brezumnica? To je bilo torej tisto, kar vam je zaupal o meni? - Prav, prav, saj to ni ena izmed njegovih največjih laži. - Kaj takega čutim! - In verjemite mi, verjemite mi: kdor vpričo nekaterih stvari ne pride ob pamet, ta je nikoli ni imel. -

- Odoardo: Kaj naj si mislim?
- Orsina: Nikar me torej ne prezirajte! - Zakaj tudi vi imate pamet, dobri gospod, tudi vi. - Tudi vi imate pamet in samo besedico me stane, pa je nimate več.
- Odoardo: Madame! - Madame! - Že zdaj je nimam, če mi ne recete te besede, če mi je kmalu ne poveste. - Povejte! Povejte! -
- Orsina: Tedaj prisluhnite! - Kaj pa veste, če mislite, da že dovolj veste? Da so Appiani ranili? Samo ranili? - Appiani je mrtev!
- Odoardo: Mrtev? Mrtev? - Ha, žena, to je zoper dogovor. Ob pamet ste me hoteli spraviti: vi pa mi režete v srce.
- Orsina: Le dalje. - Ženin je mrtev: in nevesta - vaša hči - hujše kot mrtva.
- Odoardo: Hujše! Hujše kot mrtva? - Pa vendar hkratu tudi mrtva? - Zakaj poznamo samo še eno hujše zlo! -
- Orsina: Ni hkratu tudi mrtva. Zdaj bo šele začela prav živeti. - Življenje polno slasti! Prekrasno, zabavno življenje kot v Indiji Koromandiji - dokler pač traja.
- Odoardo: Besedo, Madame, edino besedo, ki me lahko spravi ob pamet! Na dan z njo! - Ne zlivajte svoje kaplje strupa v vedro. - Edino besedo, brž!
- Orsina: Prav, pa si jo zložite! - Davi pri maši je knez govoril z vašo hčerjo; popoldne jo ima na svojem - na svojem gradiču.
- Odoardo: Pri maši da je govoril z njo? Knez z mojo hčerjo?
- Orsina: Kako zaupno! In s kakšnim žarom! - In dogovarjala se nista za majhne stvari. Že prav, če sta se dogovorila! Že prav, če se je vaša hči iz svoje volje rešila senkaj! Vidite: potem to ni nasilna ugrabitev, marveč samo majhen - samo majhen zavratni umor.
- Odoardo: Kleveta! Prekleta kleveta! Poznam svojo hčer. Če je zavratni umor: pötlej je tudi nasilna ugrabitev. - (Gleda besno naokrog, tolče z ного ob tla, se peni.) No, Klaudia? No, mačica? - Zdaj smo doživeli svojo radost! O milostni knez! O prav posebna čast!
- Orsina: Deluje, stari? Deluje?
- Odoardo: Tako sem zdaj pred roparjevim brlogom. - (Razgrne suknjič in vidi, da je brez meča.) Čudo, da v naglici nisem še rok pozabil! - (Se prijema za vse žepe, kakor da nekaj išče.) Nič! Prav nič! Nikjer!
- Orsina: Ha, razumen! - S tem vam lahko postrežem! - Prinesla sem si ga s seboj. (Privleče bodež.) Na, vzemite! Vze-

- mite brž, preden naju kdo vidi. - Imam še nekaj - strupa. Toda strup je samo za nas ženske, ne za moške. - Vzemite ga! (Mu vsiljuje bodalo.) Vzemite!
- Odoardo: Hvala, hvala. - Dragi otrok, kdor poreče, da si norica, ta bo imel z menoj opravka.
- Orsina: Brž ga skrijte! Brž ga skrijte! - Meni ni dana priložnost, da bi ga rabila. Vam ne bo vzeta; in zgrabili jo boste, prvo, najboljšo priložnost - če ste mož. - Jaz, jaz sem samo ženska: toda taka sem prišla sem! Trdno odločena! - Midva, stari, midva si lahko vse zaupava; zakaj oba naju je žalil; isti zapeljivec naju je užalil. - Ah, če bi vedeli - če bi vedeli, kako neskončno, kako neizrečeno, kako nepojmljivo me je užalil in me še žali: - pozabili, pozabili bi ob tem svojo lastno žalitev. - Me poznate? Orsina sem, prevarana in zapuščena Orsina. - Res, da nemara samo zaradi vaše hčere. - Toda kaj more vaša hči za to? - Kmalu bo tudi ona zapuščena. - In nato še ena! - In še ena! - Ha! (Kakor vznihena.) Kakšen nebeški privid! Če bi ga nekoč vse me, vsa truma zapuščenih, vse izpremenjene v furije, v bakantinke, če bi ga me imele med seboj, mu trgale meso, mu rile po drobovju - da bi našle srce, ki ga je izdajalec obljubljal vsaki in ga ne dal nobeni! To bi bil ples!

8. prizor.

Klaudia Galotti, prejšnja.

- Klaudia (ko vstopi, se ozre naokrog in ko zagleda svojega soproga, mu plane naproti): Uganila sem! - Ah, naš zaščitnik, naš rešitelj! Odoardo? Si tu? - Kaj naj ti rečem, če še nič ne veš? - Kaj naj ti rečem, če veš že vse? - Toda me sva nedolžni. Jaz sem nedolžna. Tvoja hči je nedolžna. Nedolžna, povsem nedolžna!
- Odoardo (ki se ob pogledu na svojo soprogo skuša zbrati): Prav, prav. Pomiri se, pomiri se - in odgovori mi. (Orsini.) Ne da bi dvomil, Madame. - Je grof mrtev?
- Klaudia: Mrtev.
- Odoardo: Je res, da je knez davi pri maši govoril z Emilio?
- Klaudia: Res. Toda če bi vedel, v kakšen strah jo je spravil, kako prepadena se je vrnila -
- Orsina: Torej? Sem lagala? Sem brezumna?
- Odoardo (stopa divje gor in dol): O - tudi jaz nisem še brez uma.
- Klaudia: Velel si mi, naj bom mirna in mirna sem. - Predragi mož,

smem tudi jaz - te smem prositi -

Odoardo: Kaj hočeš? Kaj nisem miren? Je človek lahko bolj miren kakor jaz? - (Se prisili.) Ali ve Emilia, da je Appiani mrtev?

Klaudia: Vedeti tega ne more. Toda bojim se, da sluti, ker ga ni.

Odoardo: In toži in jadikuje -

Klaudia: Ne več. - Samo daj, Odoardo, da pojdemo odtod.

Odoardo: Na konju sem prišel. - Kaj naj storim? - Madame, saj se vi peljete v mesto?

Orsina: Nič drugače.

Odoardo: Bi mi storili to uslugo in vzeli ženo s seboj?

Orsina: Zakaj ne? Prav rada.

Odoardo: Klaudia - (predstavlja jo) grofica Orsina, moja prijateljica, moja dobrotnica. - Ti moraš z njo, da nama takoj pošlješ voz. Emilia ne sme več v Guastallo. Z menoj pojde.

Klaudia: Toda -

Odoardo: Nobenega ugovora! - Pridite, milostna gospa.

(Tiho Orsini.) Slišali boste o meni. - Pridi,

Klaudia. (Jo odpelje.)

Z a s t o r .

P E T O D E J A N J E

Prizorišče ostane.

1. prizor.

Marinelli, knez.

Marinelli: Tu, milostni gospod, s tega okna ga lahko vidite. Pod oboki hodi gor in dol. - Prav na jasnem si še ni sam s seboj. - Pazite! Ko stopi pred vas, se bo vaši svetlosti kar najudaneje zahvalil za milostno zaščito, ki jo je našla njegova rodbina vpricho te tako žalostne prigode; priporočil se bo hkratu s hčerjo nadaljni milosti, jo mirno spravil v mesto in v prav globoki pokorščini čakal, kakšno bodoče zanimanje bo vaša svetlost blagovolila nakloniti njegovemu nesrečnemu ljubemu dekletu.

Knez: Če pa ne bo tako krotak? Če vzame Emilio s seboj, namestu da bi jo peljal v mesto? Če jo obdrži pri sebi? Ali celo zapre v kak samostan izven moje dežele? Kaj potem?

Marinelli: Saj ne bo -

Knez: Če pa bo? Kaj potlej?

Marinelli: Prihaja. - Umakniva se mu. In poslušajte, knez, kaj morava storiti, če se primeri, česar se je bati.

Knez (grozeče): Marinelli!? -

Marinelli: Najnedolžnejša stvar na svetu!

2. prizor.

Odoardo Galotti.

Odoardo: Ni še nikogar? - Prav! Naj se še ohladim. - Nič ni bolj vredno prezira kakor prevroča mladeniška glava s sivimi lasmi! Tolikokrat sem si to dejal. - Za tvojo stvar, moj sin, - moj sin, za tvojo stvar se bo zavzel nekdo čisto drug!

3. prizor.

Marinelli, Odoardo Galotti.

Marinelli: Kje pa ste, gospod? Kje pa ste?

Odoardo: Je bila tukaj moja hči?

Marinelli: Ne, pač pa knez.

Odoardo: Naj mi oprostite. - Grofico sem pospremil.

Marinelli: In vaša soproga?

Odoardo: Je šla z grofico - da nama precej pošlje voz.

44. Marinelli: Čemu? Saj bi ju knez sam prav rad spremil v mesto obe, mater in hčer?
Odoardo: Vsaj hči bi se morala odreči tej časti.
Marinelli: Zakaj?
Odoardo: Ona ne bo šla več v Guastallo.
Marinelli: Ne? Pa zakaj ne?
Odoardo: Grof je mrtev. - Z mano pojde.
Marinelli: Z vami?
Odoardo: Z menoj. Saj vam pravim, grof je mrtev. - Če še ne veste. - Kaj pa naj še počne v Guastalli? - Z menoj pojde.
Marinelli: Vsekakor bo odločil o hčerinem bodočem bivališču samo oče. Le spočetka?
Odoardo: Kaj spočetka?
Marinelli: Boste že morali dovoliti, gospod polkovnik, da jo spravijo v Guastallo.
Odoardo: Mojo hčer? Da spravijo v Guastallo? Čemu?
Marinelli: Čemu? Premislite vendar -
Odoardo (vročekrvno): Premislite! Premislite! Mislim, da tu ni kaj premišljati. -
Marinelli: O, gospod! - Čemu naj se razvzemava o tem? Morda se motim in ni potrebno, kar se mi zdi potrebno. - Knez bo o tem najbolje sodil. Knez naj odloči. - Ponj stopim.

4. prizor.

Odoardo Galotti.

Odoardo: Kako? - Nikakor ne! - Meni ukazovati, kam naj gre? - Kdo hoče to? Kdo sme? - Tisti, ki sme vse to, kar hoče? Prav, prav, naj vidi, kaj smem še jaz, četudi bi ne smel! Nasilnež kratkovidni! Tebi bom že še kos. Kdor ne spoštuje zakona, je prav tako mogočen kakor tisti, ki nima zakona. Ne veš tega? - Toda stoj! Že spet mi jeza jemlje razum. - Mir, stari dečko, mir!

5. prizor.

Knez, Marinelli, Odoardo Galotti.

Knez: Ah, dragi, pošteni Galotti, kaj takega se mora zgoditi, če naj vas vidim pri sebi.
Odoardo: Milostni gospod, vsekakor se mi ne zdi dostojno, da bi se svojemu knezu vsiljeval. Kogar pozna, tega pokliče, če ga potrebuje. Celó sedaj vas

prosim, da mi oprostite. -
Knez: Komu bi ne želel take ponosne skromnosti! - Toda k stvari. Gotovo ste že nestrpni, da bi videli svojo hčer. Čakal sem samo, da bi se ljubezniva Emilia toliko opomogla, da bi lahko obe, mater in hčer, slovesno pripeljal v mesto.
Odoardo: Preveč milosti! - Dovolite, knez, da prihranim svojemu nesrečnemu otroku vse raznotere žalitve, ki jih pripravljajo v Guastalli, sočutje in škodoželjnost.
Knez: Kruto bi bilo, če bi jo spravljali ob sladko uteho prijateljstva in sočutja. Da je ne bodo dosegle žalitve škodoželja, zato, dragi Galotti, poskrbim jaz.
Odoardo: Knez, očetovska ljubezen ne deli rada svojih skrbi z drugimi. - Mislim, da vem, kaj se spodobi moji hčeri v teh okolinostih. - Iz sveta naj pojde - v samostan - brž, kar se da.
Knez: V samostan? V samostanu da naj ovene toliko lepote? - En sam izjalovljen up naj nam tako omrzi svet? - Toda očetu naj nihče ne ugovarja. Peljite svojo hčer, Galotti, kamor hočete.
Odoardo (Marinelijju): Torej, gospod?
Marinelli: Če me izzivate!
Odoardo: O, nikakor ne, nikakor.
Knez: Kaj vama je?
Odoardo: Nič, milostni gospod, nič. - Samo razmišljava, katera izmed naju se je zmotil v vas.
Knez: Kako? - Govorite, Marinelli.
Marinelli: Nerač sem milosti svojega kneza v napoto. - Če pa zahteva prijateljstvo, da naj predvsem zbudim v njem sodnika. -
Knez: Kakšno prijateljstvo? -
Marinelli: Saj veste, milostni gospod, kako zelo sem ljubil grofa Appianija, kako zelo sta si bili blizu najini srci.
Odoardo: To veste, knez? Potlej veste to res samo vi.
Marinelli: On sem me je pozval, naj ga maščujem. -
Odoardo: Vas?
Marinelli: Kar vprašajte svojo soprogo. Marinelli, ime Marinelli je bila zadnja beseda umirajočega grofa: in s kakšnim glasom! S kakšnim glasom! - Da ga nikoli več ne izgubim iz sluha, tega strašnega glasu, če vsega ne storim, da bodo njegovi morilci odkriti in kaznovani!
Knez: Zanesite se na vso mojo pomoč.
Odoardo: In na vse moje najbolj vroče želje! - Prav, prav! -

Marinelli: In kaj potem?

Knez: To vas vprašam, Marinelli.

Marinelli: Sumničijo, da niso roparji napadli grofa.

Odoardo (zasmehljivo): Res? Res ne?

Marinelli: Da ga je spraval s pota tekmeč.

Odoardo (trpko): Lej! Tekmeč?

Marinelli: Nič drugače.

Odoardo: Prav - pa ga Bog zavrzi tega zavratnega tolovaja!

Marinelli: Tekmeč, ki je užival naklonjenost -

Odoardo: Kaj? Naklonjenost? - Kaj pravite?

Marinelli: Samo to, kar pravi govornica.

Odoardo: Naklonjenost? Moja hči da bi mu bila naklonjena?

Marinelli: To prav gotovo ne. To ni mogoče. Temu ugovarjam.

Toda vpiro tega, milostni gospod - vpiro tega

ne bo mogoče, da bi lepo nesrečnico o tem ne za-

slišali. In kje? Kje naj se to zgodi, če ne v

Guastalli?

Knez: Tu pa imate prav, Marinelli, tu pa imate prav. -

To spremeni stvar, dragi Galotti. Mar ne? Saj sa-

mi vidite. -

Odoardo: O da, vidim. - Vidim, kar vidim. - Bog! Bog!

Knez: Kaj vam je? Kaj vas teži?

Odoardo: Da nisem že prej videl, kar zdaj vidim. To me je-

zi: nič drugega. - Prav, naj gre spet v Guastallo.

Spravim jo k materi in dokler je ne oprosti naj-

strožja preiskava, tudi sam ne pojdem iz Guastal-

le; kajti kdo ve - (s trpkim nasmehom) kdo ve,

če se pravici ne bo zdelo, da še mene zasliši.

Marinelli: Zelo mogoče! V takih primerih si prizadeva pravi-

ca rajši preveč kakor premalo. - Zato se bojim -

Knez: Česa se bojite? Česa?

Marinelli: Da se ne bo dalo dovoliti, da bi mati in hči go-

vorili med seboj.

Odoardo: Da bi ne govorili med seboj?

Marinelli: Potrebno bo, da ločijo mater in hčer.

Odoardo: Da ločijo mater in hčer?

Marinelli: Mater in hčer in očeta. Zaslišanje zahteva to pre-

vidnost. In zelo mi je žal, milostni gospod, če

se čutim prisiljenega, opozoriti, da bi bilo tre-

ba spraviti vsaj Emilio v posebno varstvo.

Odoardo: Posebno varstvo? - Knez! Knez! - Kajpak, seveda!

Seveda! Popolnoma pravilno: v posebno varstvo!

Ne, knez? Ne? - Kako imenitna je pravica! Izvrst-

no! (Seže naglo v žep, kjer ima božej.)

Knez (laskavo stopi k njemu): Zberite se, dragi Galotti -

Odoardo (na stran, ko potegne spet prazno roko iz žepa): To

je govoril njegov angel!

Knez: Motite se, ne razumete ga. Pri besedi varstvo mislite

gotovo na zapor in ječo.

Odoardo: Dajte, da mislim na to: pa bom miren!

Knez: Niti besede o zaporu, Marinelli! Če je potrebno dati

Emilio v posebno varstvo, potlej že vem za - najdo-

stojnejše. Dom mojega kancelarja. - Nič ugovora, Ma-

rinelli! - Sam jo odpeljem tja. - Saj vendar poznate,

Galotti, mojega kancelarja Grimaldija in njegovo so-

progo?

Odoardo: Kako ju ne bi? Celo ljubeznive hčere te plemenite dvo-

jice poznam. Kdo ju ne pozna? - Jaz bedak! Jaz stari

trap! - Zares, prav je imela dobra Sibila: kdor vpri-

čo nekaterih stvari ne pride ob pamet, ta je nikoli

ni imel!

Knez: Ne razumem vas. - Dragi Galotti, kaj lahko še storim?

- Privolite: prosim vas. - Da, da, v kancelarjev dom!

Tja naj gre, sam jo spravim tja. - Pri tem ostane!

Pri tem ostane! - Vi sami, Galotti, vi pa, kakor hoče-

te. Lahko greste za nami v Guastallo, lahko se vrnete

v Sabionetto: kakor hočete. Smešno bi bilo vam kaj

ukazovati. - Zdaj pa na svidenje, dragi Galotti! -

Pridite, Marinelli: pozno je že.

Odoardo (ki je bil v težkih mislih): Kako? Naj niti ne govo-

rim s svojo hčerjo? Tudi tukaj ne? - Toda poprej bi

vendarle rad govoril z njo. Grofova smrt ji ni še zna-

na. Saj ne bo mogla razumeti, zakaj jo ločijo od star-

šev. - Zato moram govoriti z njo, milostni gospod,

moram.

Knez: Torej pridite -

Odoardo: O, hči vendar lahko pride k očetu. - Pošljite mi jo,

milostni gospod.

Knez: Tudi to! - O Galotti, če bi mi vi hoteli biti prija-

telj, vodnik in oče! (Knez in Marinelli odideta.)

6. prizor.

Odoardo (gleda za njima, po premoru): Zakaj ne? - Srčno rad -

ha, ha, ha! - (Gleda besno naokrog.) Kdo se tu smeje?

- Pri bogu, mislim, da sem to sam. - Že prav! Zabav-

no, zabavno! Igra gre h kraju. Tako ali tako! - Toda

- (Premor) Čo jo ona zmenjena z njim? Če ni to prav vsakdanja burka? Če bi ona ne bila vredna tega, kar mislim zanjo storiti? - (Premor.) Zanjo storiti? Kaj pa hočem zanjo storiti? - Imam dovolj poguma, da si to povem? - Strašno! Proč! Proč! Ne maram je počakati! Ne! - (Proti nebu.) Kdor jo je nedolžno pahnil v prepad, ta naj jo spet potegne iz prepada. Čemu bo njemu moja roka? Proč! (Hoče oditi in vidi, kako prihaja Emilia.) Prepozno! Ah, moja roko hoče, moja roko!

7. prizor.

Emilia, Odoardo Galotti.

Emilia: Kako? Vi tukaj, oče? - In samo vi? - Ni matere? - Ni grofa? - In vi tako nemirni, oče?

Odoardo: Ti pa tako mirna, hči?

Emilia: Zakaj ne, oče? - Ali ni nič izgubljeno, ali pa vse.

Odoardo: In kaj meniš ti?

Emilia: Da je vse izgubljeno - in da morava biti mirna, oče.

Odoardo: In ti bi bila mirna, ker moraš biti? - Kdo si? Dekle? In moja hči? Potemtakem naj bi bilo moža in očeta sram pred teboj? - Vendar povej: zakaj praviš, da je vse izgubljeno? - Zato, ker je grof mrtev?

Emilia: In zakaj je mrtev? Zakaj! - Ha, torej je res, oče? Torej je res vsa ta strašna zgodba, ki sem jo brala v solznih in besnih očeh svoje matere? - Čemu še čakava? Zbeživa, oče!

Odoardo: Zbeživa naj? - Ti si in ostaneš v rokah svojega roparja.

Emilia: Ostanem v njegovih rokah?

Odoardo: In sama! Brez matere, brez mene.

Emilia: Sama v njegovih rokah? - Nikdar, oče. - Ali pa niste oče. - Sama v njegovih rokah? - Prav, pustite me, kar pustite me. - Rada bi videla, kdo naj me drži, kdo naj me sili - kakšen je tisti človek, ki sme človeka siliti.

Odoardo: Mislim, otrok, da si mirna.

Emilia: Sem. Toda čemu pravite: mirna? Prekrižam naj roke? Po nepotrebem naj trpim? Prenašam naj, kar ne bi smelo biti?

Odoardo: Ha! Če tako misliš - daj, da te objamem, hči! -

Zmerom sem govoril: narava je hotela iz ženske narediti mojstrovino. Toda zmotila se je v glini, vzela je predrobno. Drugače pa je pri vas vse boljše kot pri nas. - Ha, če je to tvoj mir, potlej sem svojega našel v njem! Daj, da te objamem, hči! - Kar pomisli: s prevezo sodne preiskave - o peklenška igra! - te bo iztrgal iz naših rok in te odvedel k Grimaldiju.

Emilia: Iztrgal me bo? Odvedel? - Iztrgati me hoče! Odvesti me hoče! Hoče! Hoče! - Kakor da mi, mi, oče, nimamo svoje volje!

Odoardo: Saj se me je lotil tak bes, da sem že zgrabil za to bodalo (ga potegne iz žepa), da bi prebodel srce enemu izmed obeh - obema!

Emilia: Za božjo voljo ne, oče! - To življenje je vse, kar imajo razuzdanci. - Meni, oče, meni dajte to bodalo.

Odoardo: Otrok, to ni lasnica.

Emilia: Pa naj se lasnica spremeni v bodalo! -

Odoardo: Nikar, nikar! Iztrezni se. - Tudi ti lahko izgubiš samo eno življenje.

Emilia: In samo eno nedolžnost!

Odoardo: Ki je vzvišena nad vsako silo.

Emilia: Toda ne nad vsakim zapeljevanjem. - Sile ni nič: zapeljevanje je prava sila! - In v meni je kri, oče, tako mlada, tako vroča kri kakor le kaj. In čuti so čuti. Za nič ne jamčim. Poznam Grimaldijev dom. To je hiša veselja. Ena sama ura pred očmi moje matere v tej hiši - pa se je v mojem srcu dvignila taka zmeda! - Dajte, oče, dajte mi to bodalo.

Odoardo: To bodalo!? -

Emilia: Oče, dajte mi ga!

Odoardo: In če ti ga dam - na! (Ji ga da.)

Emilia: Na! (Hoče se zabosti, oče pa ji bodalo spet iztrga iz rok.)

Odoardo: Lej, kako naglo! - Ne, to ni za tvojo roko.

Emilia: Torej z lasnico - (Seže v lase, da bi si eno poiskala, pa zagrabi rožo.) Ti še tukaj? - Stran s teboj! Ti ne spadaš v lase take - kakor bi oče rad, da bi postala.

Odoardo: O, hči! -

Emilia: Nekoč je živel oče, ki je svoji hčeri zabodel prvo dobro jeklo v srce, da bi jo rešil sramote - tako ji je drugič dal življenje. Toda takih dejanj ni več!

Takih očetov ni več!

Odoardo: Ni res, hči, ni res! (Jo zabode.) - Bog, kaj sem storil! (Ona se opoteče, on jo ujame.)

Emilia: Roža strta, preden jo je osul vihar. - Dajte, da poljubim to očetovsko roko.

8. prizor.

Knez, Marinelli, prejšnja.

Knez (ko vstopi): Kaj je to? - Mar Emiliji ni dobro?

Odoardo: Prav dobro ji je, prav dobro!

Knez (ko stopi bliže): Kaj vidim? - Groza!

Marinelli: Gorje mi!

Odoardo: Strta roža, preden jo je osul vihar. - Ni bilo tako, hči?

Emilia: Ne vi, oče - jaz - jaz sama -

Odoardo: Ne ti, hči - ne ti! - Ne hodi z neresnico s tega sveta. Ne ti, hči! Tvoj oče, tvoj nesrečni oče!

Emilia: Ah, oče - (Umre, oče jo previdno položi na tla.)

Odoardo: Zbogom, moja hčerka! - Torej, knez! Vam še uga- ja? Še draži vaše čute? Še zdaj v tej krvi, ki vpije zoper vas po maščevanju? (Po premoru.) Nemara pričakujete, da bom to jeklo obrnil pro- ti sebi in svoje dejanje zaključil kot prazno tragedijo? - V zmoti ste. Tu! (Mu vrže bodalo pred noga.) Tu leži krvava priča mojega zloči- na! Sam pojdem, da se predam ječarju. Pojdem in pričakujem vas kot sodnika. - Tam - tam pa vas pričakujem pred sodnikom nas vseh!

Z a s t o r . . .

K o n e c .

